

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

จดหมายเหต

ปีที่ 24 ฉบับเดือน มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2566

กำกับวิชาชีพสื่อ กฎหมายสื่อสารมวลชน จำเป็นต้องมีหรือไม่

วิชาการมอง “สื่อ”
นำเสนอข่าว

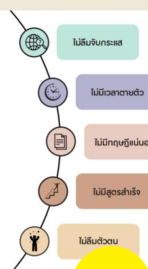
3

หน้าส่างภูมิภาค

“5 ไม่”

แผนรับมือ
ที่คนทำสื่อ
อยากรอด

10

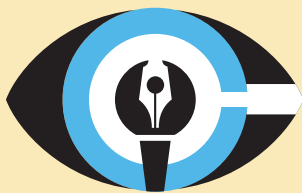
สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

แนวปฏิบัติ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
เรื่อง การนำเสนอข่าว ภาพข่าว
การเมืองและการเลือกตั้ง

22

จดหมายเหตุ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ปีที่ 24 ฉบับเดือน มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2566

เจ้าของ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 1

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธาน
นางสาวนาตยา เซษูริชิตโรส รองประธาน คนที่ 1
นายวีรศักดิ์ ไชติวานิช รองประธาน คนที่ 2
นายสรารวุฒิ แซ่เตี่ยว รองประธาน คนที่ 3
นางสาวนิภาวรรณ แก้วรากมุกข์ เลขานุการ
นายณพภูฏ รัตนพันธ์ รองเลขานุการ คนที่ 1
นายภูวสิษฐ์ สุขใส รองเลขานุการ คนที่ 2
นางสาวชุตติมณฑน์ ศรีขำ เกรียนัญญ์

กรรมการ

นางสาวผุสดี คีตวรนาฎ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายสิทธิชัย บำรุงสุข กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายไพฑูรย์ ชุตติมารกุล กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นางสาวสมถวิล เทพสวัสดิ์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายศักดิ์สิทธิ์ วิบูลศิลป์โสภณ กรรมการประเภทสามัญ
นายจักรกฤษณ์ แววดคล้ายหงษ์ กรรมการประเภทสามัญ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ. ดร. สุกัญญา บุรณเดชาชัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการสื่อสารมวลชน
นายวิฑิต ลินตพงษ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ
นางสาวสุภิญญา กลางณรงค์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
ศ. สุริชัย หวันแก้ว
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน
ดร. พิเชฐ คุรงคเวโรจน์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
นายปราโมทย์ ฝ้ายอุประ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประสบการณ์ด้านสื่อมวลชน
นายกวี จงกิจถาวร
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประสบการณ์ด้านสื่อมวลชน
บรรณาธิการ
นายบุตรดา ศรีเลิศชัย

สื่อมวลชนกับความรับผิดชอบ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้ประกาศใช้ “ธรรมนูญสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2563” เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563 ซึ่งตามธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดนิยามคำว่า “สื่อมวลชน” หมายถึง สื่อ หรือช่องทางที่ผลิต เผยแพร่ นำข่าวสาร สารหรือเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จุระ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป ทั้งนี้ต้องมีผู้รับผิดชอบทางกฎหมายและสามารถกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพ”

จากคำนิยามของสื่อมวลชนดังกล่าว จึงเห็นได้ว่ามีความรับผิดชอบที่ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ 1. ความรับผิดชอบทางจริยธรรม 2. ความรับผิดชอบทางกฎหมาย

1) ความรับผิดชอบทางจริยธรรม สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติได้ออกประกาศใช้ “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564” เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2564 โดยมีสาระสำคัญ คือ สื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติแห่งวิชาชีพ และยังกำหนดหลักจริยธรรมทั่วไปคือความถูกต้องและข้อเท็จจริง ประโยชน์สาธารณะ ความสมดุลและเป็นธรรม การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักกระบวนการทำงาน คือการปกปิดและความเคารพแหล่งข่าว ความรับผิดชอบในการแก้ข่าว การแยกแยะข้อเท็จจริงกับความเห็น การละเว้นอามิสสินจ้าง และประโยชน์ทับซ้อน การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิดโฆษณาที่แอบแฝงและงมงาย

2) ความรับผิดชอบทางกฎหมาย ในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนต้องพึงระมัดระวังที่จะไม่ละเมิดต่อกฎหมายอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลผู้ตกเป็นข่าวหรือเกี่ยวข้องกับข่าว ซึ่งจะทำให้สื่อมวลชนต้องตกเป็นจำเลยถูกดำเนินคดีทั้งทางอาญาและทางแพ่งได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สื่อมวลชนควรอย่างยิ่งต้องรับรู้ไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาข้อหาหมิ่นประมาท พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาและจัดตั้งศาลเยาวชน พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล และพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ มาตรา 14

รู้จักข่าวกับสื่อ “รู้จักสื่อกับสภาการสื่อมวลชน”

อยากรู้จักตัวตน คนวงการสื่อ เปิดวิทยุ เอฟเอ็ม 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์
“คลื่นข่าว News Network” ทุกวันเสาร์ 12.30 - 14.00 น.

ดำเนินรายการโดย
ณรงค์ สุทธิรักษ์ วิชัย วรธานีวงศ์
สืบบงษ์ อูณรัตน์ จินตนา จันทร์ไพบูลย์

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
สนับสนุนการผลิตรายการ

ฟังย้อนหลังได้ที่
www.presscouncil.or.th
หรือ Facebook fanpage

สถานที่ติดต่อ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ห้องประชุมบงกช ซี โรงแรมรอยัล ริเวอร์ เลขที่ 219 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 66/1

ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 0 2668 9900, 08 8254 3434

E-mail. info@presscouncil.or.th Website. www.presscouncil.or.th Facebook. www.facebook.com/presscouncil.npct

วิชาการมอง “สื่อ” นำเสนอข่าว

“สื่อทีวีช่องต่าง ๆ รวมทั้งนักข่าวที่ลงไปทำข่าวภาคสนาม มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ กรณี Live สด สารวัตร กานต์ ไม่หนักหนาเท่าเหตุการณ์ไลฟ์สดก่อนหน้านั้น แสดงว่าสื่อก็ถูกคิด ระมัดระวัง เพราะเคยมีบทเรียนผิดพลาดกันมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ก็ต้องขอความเห็นใจ และความเข้าใจจากคนที่รับสื่อด้วยว่า ทุกวันนี้ มีความหลากหลายของสื่อหลากหลายช่องทาง มีสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น อยากให้ช่วยกันเป็นหูเป็นตา อะไรที่คิดว่าล้ำไปเกินไป ไม่ว่าจะเป็นสื่อหลัก หรือสื่ออิสระ ขอให้ผู้ที่รับสื่อ ที่มีข้อกังวลห่วงใย ช่วยสะท้อนไปยังองค์กรวิชาชีพ”

รศ.สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้ความเห็นในรายการวิทยุ “รู้ทันสื่อ” กับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ประจำวันเสาร์ที่ 18 มีนาคม 2566 กับประเด็น “อีกครั้งกับภารกิจ Live สด สารวัตร กานต์”

นายธาม เชื้อสถาปนศิริ อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความเห็นในรายการวิทยุ “รู้ทันสื่อ” กับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ประจำวันเสาร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566 กับประเด็น “ขาน้องต่อ vs บ้านกกกอก” ไว้ว่า

“เมื่อประเมินการทำงานของสื่อเกี่ยวกับคดีนี้ สื่อระมัดระวังได้ค่อนข้างดี อยู่ในกรอบจริยธรรม มีขอบเขตมีไกด์ไลน์ เราอาจจะได้บทเรียนจากกรณีครั้งก่อน บ้านกกกอก ที่รายงานกันยิ่งกว่าข่าวต้นชั่วโมง เหมือนเรียลลิตี้คู่ขนาน มียูทูบเบอร์ไลฟ์สด อินฟลูเอนเซอร์ไปติดตามในหมู่บ้านวัฒนธรรมแบบนี้ ก็เหมือนรายงานข่าวเรียลลิตี้ แต่รอบนี้เราได้บทเรียน

สิ่งที่เหมือนกันในเรื่องคุณค่าข่าวก็คือ เรื่องนี้ลึกลับซ่อนเงื่อน ช่วงวันที่ 3-4-5 ก็จะมีเรื่องพลิกไปพลิกมา ช่วงแรกก็คิดว่าน่าจะเหมือนกรณีเด็กหาย แต่ที่สุดก็กลายเป็นโศกนาฏกรรมครอบครัว ที่สะท้อนถึงความเปราะบางของครอบครัวเด็ก”

ผศ.ดร.สุกฤทธิ ศรีสารคาม กรรมการจริยธรรม สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และอาจารย์ประจำภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความเห็นในรายการวิทยุ “รู้ทันสื่อ” กับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ประจำวันเสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2565 ในประเด็น “ตอกย้ำแนวปฏิบัติของสื่อ : กรณีเหตุร้ายในศูนย์เด็กเล็กหนองบัวลำภู” ไว้ว่า

“แนวปฏิบัติที่มีอยู่ อยากให้สื่อไปศึกษากันเราพยายามทำให้ละเอียดขึ้นในทุก ๆ แนวปฏิบัติ เพราะเวลาเราทำ ก็จะมีคำถามว่า แล้วสื่อจะทำได้จริงไหมตามนี้ หากมีข้อจำกัดแบบนี้เพื่อให้เขาได้เห็นแนวทางที่จะปฏิบัติได้ ทั้งนี้สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กำลังรวบรวมทำเป็นคู่มือแบบ How to ว่าจะทำอะไรอย่างไรบ้าง ในภาพของการกำกับดูแลกันเองให้ชัดเจน

ขณะเดียวกัน เราเรียกร้องการกำกับดูแลกันเอง เราก็ต้องทำให้เข้มแข็ง โดยแต่ละสื่อก็ต้องเป็นกระจกสะท้อนของตัวเอง สะท้อนสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำให้ดี มันมีวิธีการ เรื่องวารสารศาสตร์ทางออก ซึ่งทำให้สิ่งที่มันเป็นปัญหา นำไปสู่ทางออกได้ เราอาจจะเริ่มต้นคิดที่จะทำข่าวประเด็นความรุนแรงแบบนี้ ให้นำไปสู่ทางออกด้วย โดยไม่ต้องรอว่าจะต้องเป็นข่าวเชิงลึก อาจจะต้องทำสิ่งเหล่านี้ให้มากขึ้น และสุดท้ายสิ่งสำคัญที่สุด และเบสิคที่สุด อยากให้สื่อมวลชนใช้สามัญสำนึกให้มากขึ้นว่า เราจะไม่ทำร้ายคนในข่าว และจะไม่ทำร้ายสังคมนี้”

“สื่อต้องทำอย่างสมดุล หากไม่เชื่อในความรุนแรง สื่อต้องไม่ผลิตซ้ำ ไม่ต้องขยายผล และไม่ควรจะทำ โดยเฉพาะ ในประเด็นว่าการกระทำแบบนี้ผิดข้อกฎหมายข้อใด แต่สื่อน่าจะตั้งหลักว่า การกระทำแบบนี้ การเห็นต่างทางการเมือง เป็นเรื่องที่ไม่ควรจัดการด้วยความรุนแรง ฉะนั้น เหตุเกิดแบบนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์คือ มีคนพูดอย่างขบขัน สะใจ อันนั้นก็เป็นเรื่องที่ผู้คนให้ความเห็นไป แต่พอเป็นบทบาทของสื่อมวลชน เชื่อว่าไม่มีสื่อมวลชนค่ายไหนระบุว่าเราชอบความรุนแรง โดยวิชาชีพเราต้องบอกว่า เราไม่สนับสนุนความรุนแรง เพราะฉะนั้น ถ้าหากสื่อตั้งหลักว่า เราไม่สนับสนุนวิธีการสำหรับเสนอข่าว นอกจากไม่ผลิตซ้ำ ไม่ขยี้ฉากความรุนแรงนั้นแล้ว สื่อก็ต้องหาวิธีที่จะนำเสนอจากแหล่งข่าว ที่จะให้สติสังคมในเรื่องของการไม่กระทำความรุนแรงต่อกัน”

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ รองประธานคณะทำงานคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้ความเห็นในรายการวิทยุ “รู้ทันสื่อ” กับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ประจำวันเสาร์ที่ 29 ตุลาคม 2565 กับประเด็น “บทบาทของสื่อในการลดความรุนแรง-เกลียดชัง”

กระจกเงา

จริยธรรมสื่อ

ในการรายงานและนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับเด็ก

ราม เชื้อสถาปนศิริ

timeseven@gmail.com,

time.chu@mahidol.edu

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

ปัญหาของเด็กที่มีผลจากสื่อในปัจจุบัน คือ ภาวะความปั่นป่วนของสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ที่ทำให้เด็กตกอยู่ในบทบาท-ฐานะใหม่ จากเดิมที่เป็นแต่ ผู้ดู ผู้ชมข่าว หรือ ผู้ที่ตกเป็นข่าว อยู่ในข่าว แต่ปัจจุบันเป็นผู้สร้างเนื้อหา ผู้แพร่กระจาย เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่ของผู้ใหญ่ที่สร้างขึ้น มา เช่น คลิปวิดีโอในสื่อสังคมเช่นยูทูป ติกต็อก หรือกระทั่งอยู่ในภาพถ่ายที่พ่อแม่ผู้ปกครองนำโพสต์ลงสื่อสังคมเช่นเฟซบุ๊ก หรือ ส่งต่อในไลน์ เหล่านี้ได้นำมาสู่ประเด็นปัญหาใหม่ ๆ เช่น ความเป็นส่วนตัวของเด็ก การใช้เด็กเพื่อประโยชน์เชิงชื่อเสียง ความนิยมของช่องทางสื่อ การละเมิดสิทธิของเด็ก

ประเด็นปัญหาหลัก ๆ สำหรับการรายงานข่าวเด็ก ที่องค์กรสื่อสารมวลชนกำลังเผชิญ เช่น

1. การนำเสนอข่าวที่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัวของเด็ก เช่น การละเมิดอัตลักษณ์ ความเป็นส่วนตัว
2. การนำเสนอข่าวที่ใช้ละครเพื่อเร้าสร้างอารมณ์ร่วมของคนดู เช่น การเล่าข่าวคุยข่าว การเล่าเรื่อง คุณค่าข่าวที่มุ่งเน้นการตอบสนองเชิงอารมณ์ให้กับคนดู โดยละเลยข้อเท็จจริง แต่เพ่งอรรถรสเชิงละคร ความขัดแย้ง ความสงสัย ความลึกลับ โศกนาฏกรรม

“

ปัจจุบัน ‘เด็ก’ หรือ ‘เยาวชน’ ถูกนำเสนอในข่าว ภาพข่าว เรื่องข่าว มากขึ้น เนื่องจากสภาพเรื่องราวข่าวสารปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเด็ก เช่น **ข่าวอาชญากรรม ข่าวความรุนแรงในครอบครัว ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา หรือข่าวสารสังคม** และการศึกษา ประเด็นปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิเด็กในข่าว ภาพข่าว คลิปวิดีโอ จึงมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

“

3. การนำเสนอข่าวที่มีเด็กอยู่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น เด็กในฐานะเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ หรือเด็กในฐานะผู้กระทำ
4. การนำเสนอข่าวการเมือง ความขัดแย้ง ที่มีเด็กและเยาวชน ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์
5. การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาด้านพฤติกรรม โรค และภัยสุขภาพของเด็ก เช่น ปัญหาเด็กอ้วน ติดเกม สุขภาพจิต ยาเสพติด

6. การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม เช่น การศึกษา การเมือง สังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ ความมั่นคง
7. การนำเสนอข่าวปลอม ข้อมูลเท็จ และข้อมูลบิดเบือน เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข่าวปลอมจากประเด็นต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต

สาเหตุสำคัญที่ทำให้สื่อมวลชนมักมีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็ก คือ องค์กรสื่อขาดคนที่มีความรู้ในเชิงจริยธรรมและงานวารสารศาสตร์จริง ๆ เนื่องจากปัจจุบันวิชาชีพนิเทศศาสตร์ วารสาร งานข่าวมิได้จำกัดเฉพาะคนที่เรียนนิเทศ-วารสารเท่านั้น แต่เปิดกว้างสำหรับบุคคลที่มีความสามารถและความสนใจในวิชาชีพนี้ การแข่งขันในเชิงธุรกิจ ที่เน้นความรวดเร็วในการถูกรับชม เรตติ้ง (ความนิยม) ความตราตรึงอารมณ์ และแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ข่าวจากองค์กรสื่อต้องแข่งขันกับนักข่าวพลเมืองและผู้ผลิตสื่อประชาชนทั่วไป เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กมักถูกละเมิดจริยธรรมอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม “หลักการพื้นฐาน” ของการรายงานข่าวที่ยังคงเสมอเหมือนเดิม ทุกยุคสมัย คือ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่ง **เว็บไซต์ยูนิเซฟ (UNICEF-the United Nations International Children’s Emergency Fund)** ได้เขียนหลักการ 6 ข้อเมื่อต้องรายงานข่าวหรือนำเสนอข่าว สัมภาษณ์เด็ก “Guidelines for journalists reporting on children” ว่ามีดังนี้¹

หลักการ 6 ข้อ

1. เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็กทุกคน ในทุกสถานการณ์

2. ในการสัมภาษณ์เด็ก (และในการรายงานข่าวเด็ก) ให้ความสนใจต่อความเป็นส่วนตัวและความลับ รับฟังความคิดเห็นของเด็ก มีส่วนในการตัดสินใจที่จะปกป้องเด็กจากผลกระทบต่าง ๆ และผลจากการกระทำนั้นที่จะมาคุกคามต่อตัวเด็ก

3. ปกป้องผลประโยชน์ของเด็กทุก ๆ คนอย่างถึงที่สุด และเป็นผู้แนะนำ ปกป้อง ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิเด็ก

4. เมื่อต้องพิจารณาว่าอะไรคือผลประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก จงให้น้ำหนักของสิทธิเด็กที่จะได้รับฟังความคิดเห็นที่สอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็ก

5. ปรึกษากับผู้ใกล้ชิดตัวเด็กในสถานการณ์นั้น ๆ ทุกครั้งที่ต้องทำข่าว และประเมินสถานการณ์ทางการเมือง สังคม และประเด็นที่หลากหลายแตกยอดทางวัฒนธรรมในทุก ๆ การรายงานข่าว

6. ไม่นำเสนอเรื่องราวหรือภาพที่ทำให้เด็ก ฟุ้งเฟ้อ เครียด หรือเพื่อน ๆ ของเด็ก ที่นำไปสู่ความเสียหาย แม้ว่าจะบดบังอัตลักษณ์ตัวเด็กหรือไม่ก็ตาม

แนวทางการสัมภาษณ์ 6 ข้อ

1. ไม่คุกคามต่อเด็กคนใด หลีกเลี่ยงการตั้งคำถาม ท้าคนคิดหรือความคิดเห็นที่ตัดสิน หรือ ความโหวงวุ่นของวัฒนธรรม ที่จะนำเด็กไปสู่อันตรายและเด็กต้องเผชิญกับการถูกรังแก ลดทอนความเป็นมนุษย์ หรือถูกล้อเลียน หรือกระตุ้นความทรงจำจากเหตุการณ์อันเจ็บปวด

2. ไม่เลือกปฏิบัติในการเลือกเด็กมาสัมภาษณ์ เพียงเพราะปัจจัยเรื่องเพศ เชื้อชาติ อายุ ศาสนา สถานภาพ และภูมิหลังทางการศึกษาหรือความสามารถทางร่างกาย

3. ไม่จัดฉาก ไม่ถามเด็กหรือบอกเด็กให้บอกเล่าเรื่องราวหรือการกระทำใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กคนนั้นจริง ๆ

4. แน่ใจว่าเด็กหรือผู้ปกป้องคุ้มครองเด็กกำลังพูดคุยอยู่กับผู้สื่อข่าว ชี้แจงเจตนาและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์-รายงานข่าว และเจตนาที่จะนำไปใช้

5. ควรได้รับอนุญาต จากเด็กและพ่อแม่ (หรือผู้คุ้มครองทางกฎหมาย) ทุกอย่าง ก่อนที่จะสัมภาษณ์ ทั้งการบันทึกภาพและการถ่ายภาพเพื่อสารคดี โดยการขออนุญาตควรทำเป็นหนังสือ - ลายลักษณ์อักษร รายละเอียดการขออนุญาต จะต้องมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องผลกระทบต่อเนื่อง จากการรายงานข่าวนั้น ทั้งในพื้นที่และระดับโลก การทำข้อตกลงจะต้องกระทำด้วยภาษาที่พวกเขาเข้าใจ และการตัดสินใจของเด็ก จะต้องอยู่

¹ <https://www.unicef.org/eca/media/ethical-guidelines>

บนการปรึกษาต่อผู้ใหญ่ พ่อแม่ และอยู่บนความไว้วางใจที่เด็กมีต่อผู้ปกครอง

6. ใส่ใจต่อสถานที่และวิธีการที่เด็กถูกสัมภาษณ์ จำกัดจำนวนคนที่สัมภาษณ์เด็ก และจำนวนช่างภาพ แน่ใจว่าเด็กอยู่ในสภาพที่สบายและสามารถที่จะบอกเล่าตอบคำถามโดยไม่มี ความกดดัน ทั้งจากผู้สัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์ งานวิดีโอ วิทยูทูป คำนิยามถึงภาพและเสียงประกอบที่สื่อความหมายถึงตัวเด็ก เหมาะสมกับความเป็นเด็ก แน่ใจว่าเด็กจะไม่เผชิญกับอันตรายและความทรงจำที่เลวร้ายในวัยเด็ก เมื่อพวกเขาต้องเห็นรายงานข่าวที่บ้าน แหล่งพักอาศัยของเขา ในชุมชน หรือที่สาธารณะอื่น ๆ

แนวทางการรายงานข่าว 7 ข้อ

1. อย่าทำให้การรายงานข่าวเป็นการตีตราบาปลงไปที่เด็กคนใดก็ตาม หลีกเลี่ยงการจัดกลุ่ม และ บรรยาย ที่จะทำให้เด็กถูกโต้ตอบในเชิงลบ หรือการถูกทำร้ายทางร่างกาย หรือ การถูกทำร้ายไปตลอดชีวิต หรือทำให้เด็กถูกเลือกปฏิบัติจากชุมชนที่เขาอาศัยอยู่

2. ต้องให้ข้อมูลประกอบแวดล้อมที่ถูกต้อง ต่อเรื่องและภาพ ของตัวเด็ก อย่างเสมอ

3. ต้องเปลี่ยนชื่อและปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก ในกรณีที่เด็กเป็นผู้ถูกกระทำ/เหยื่อความรุนแรงทางเพศ หรือ การถูกใช้ประโยชน์, หรือเด็กที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงทางร่างกายและทางเพศ, เด็กที่มีผลเลือด HIV เป็นบวก หรือเป็นโรคเอดส์ เว้นแต่ว่าพ่อและแม่จะได้รับการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ, เด็กที่ถูกกล่าวหาหรือตั้งข้อหา หรือ อยู่ในคดีอาชญากรรม

4. ในบางสถานการณ์ความเสี่ยง หรือมีแนวโน้มเสี่ยงภัยที่จะเกิดความคุกคามต่อตัวเด็ก ให้เปลี่ยนชื่อและปกปิดอัตลักษณ์เด็ก เช่นสถานการณ์เด็กในปัจจุบันหรือในอดีตเป็นคู่กรณีของความรุนแรง หรือ เด็กที่เป็นผู้ขอลี้ภัย หรือเป็นผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

5. ในกรณีทั่ว ๆ ไป ให้ใช้อัตลักษณ์ของเด็กได้ (ชื่อและภาพถ่าย) เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก อย่างไรก็ตามเมื่อชื่อตัวตน อัตลักษณ์ของเด็กถูกนำเสนอ นักข่าวจะต้องปกป้องเด็กจากภาวะถูกคุกคามและหลีกเลี่ยงการถูกตีตราเชิงลบหรือถูกโจมตี

a. ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กเริ่มที่จะติดต่อกับผู้สื่อข่าว และต้องการที่จะพูดคุยสื่อสารความคิดเห็นของตนเอง หรือ ต้องการให้มีคนไต่ถามในสิ่งที่พวกเขาพูด

b. เมื่อเด็กเป็นส่วนหนึ่งของรายการ หรือ กิจกรรม หรือ การเคลื่อนไหวทางสังคมและต้องการตัวตนเขาให้ถูกยอมรับ

c. เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์/ส่วนร่วมกับรายการโปรแกรมรักษาทางจิต-สังคม (psychosocial) และในรายการมีการพูดคุยเด็กขึ้นมาเพื่ออธิบายว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนารักษาเยียวยาสุขภาพ

6. ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่เด็กพูดทุกครั้งก่อนรายงานข่าว ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเด็กหรือกับผู้ใหญ่ ดีที่สุดคือตรวจสอบ

สอบความถูกต้องทั้งสองฝ่าย

7. เมื่อมีความสงสัยว่าเด็กจะมีความเสี่ยง ให้รายงานบนสถานการณ์นั้น ๆ ต่อตัวเด็กมากกว่าที่จะมุ่งเน้นไปที่ตัวเด็ก โดยที่ไม่ควรต้องสนใจหรือคิดเรื่องคุณค่าข่าว

แม้หลักการเหล่านี้จะดูเป็นเรื่องพื้นฐานที่สื่อมวลชนทราบ แต่ในสถานะหน้างาน การปฏิบัติที่ต้องแข่งขันกับเวลา ข้อจำกัด ความอยากรู้อยากเห็นของประชาชน และความต้องการนำเสนอข่าวเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กของสื่อมวลชนให้สาธารณชนรับทราบ เหล่านี้เป็นปัจจัยกดดันให้สื่อมวลชนทำงานผิดพลาดได้เสมอ

โดยสรุป ภูมิทัศน์สื่อจะเปลี่ยนแปลงไป ตลาดสื่อ บุคลากรวิชาชีพ จะเปลี่ยนแปลงไป แต่หลักการเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กยังคงเป็นเช่นเดิม และมีแนวโน้มที่รัฐภาคีประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก จะมีมาตรฐานข้อบัญญัติทางกฎหมายมากขึ้น แต่ละประเทศมีการส่งเสริมให้สื่อมวลชนตระหนักในความรับผิดชอบทางกฎหมายต่อการรายงานข่าวมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ที่เป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม ที่สื่อจำเป็นต้องตระหนักและยึดมั่นเป็นมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงสุด

จากหนังสือพิมพ์ สู่สื่อออนไลน์

จิตวิญญาณ - เสรีภาพ
ความรับผิดชอบ...ที่เปลี่ยนไป

บุญเลิศ ชาญกรเดช
กรรมการนโยบาย
องค์การกระจายเสียงและ
แพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

หนังสือพิมพ์ไทยเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อหมอแดน ดี. บรัดเลย์ มิชชันนารี ชาวอเมริกัน ออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรก ชื่อว่า เดอะ บางกอก รีคอร์ด หรือชื่อไทย หนังสือจดหมายเหตุ ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2387 – 2388 และตีพิมพ์อีกครั้งระหว่างปี พ.ศ. 2407 – 2411

ในยุคสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นักหนังสือพิมพ์ที่เป็นสามัญชน ผู้จุดประกายทางปัญญา ได้แก่ ก.ศ.ร.กุหลาบ, ต.ว.ส.วัฒนาโก (เทียนวรรณ) ทั้งสองท่านนี้ถูกตอบโต้ เยาะเย้ย ถากถางและถูกจองจำ

“ กลิ่นลูกแรก
ของการต่อสู้เพื่อเสรีภาพ
ได้ก่อเกิดขึ้น ณ บัดนั้น ”

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 แทนที่เสรีภาพของหนังสือพิมพ์จะได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกลับถูกคุกคามยับยั้งหนักขึ้น

พ.ศ. 2484 มีพระราชบัญญัติการพิมพ์ ออกมาบังคับใช้ เพื่อปิดกั้นเสรีภาพหนังสือพิมพ์

พ.ศ. 2501 **จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์** ก่อรัฐประหารยึดอำนาจ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 17 ควบคุมเสรีภาพอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ไม่ให้เสนอข่าวและบทความกระทบต่อผู้มีอำนาจ หนังสือพิมพ์ฉบับใดไม่เป็นที่พอใจจะถูกถอนใบอนุญาต

หลังจากจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่อสัญกรรม **จอมพลถนอม กิตติขจร** ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ความเข้มงวดกวดขันกับหนังสือพิมพ์ยังคงเหมือนเดิม

แม้ผู้มีอำนาจจะคุกคามเสรีภาพหนังสือพิมพ์เพียงใด ทั้งล่ามแท่นพิมพ์ด้วยไซตรอน ปิดหนังสือพิมพ์ ช่มชู้ คุกคาม เช่นฆ่าจับกุมคุมขัง แต่ก็ไม่วายที่นักข่าวนักหนังสือพิมพ์ในยุคนั้น ๆ จะหาหนทางต่อสู้เพื่อพิทักษ์ปกป้องเสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็น

“นี่คือ **จิตวิญญาณของคณ**
หนังสือพิมพ์ที่ไม่ยอมจำนนต่อ
เผด็จการได้ก่อเกิดขึ้น ณ บัดนั้น”

นักหนังสือพิมพ์ที่ต่อสู้ด้วยปลายปากกา เช่น **กุหลาบ สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา)**, **อิสรา อมันตกุล**, **อารีย์ ลีวีระ**, **สุภาศิริมานนท์** ฯลฯ

กระทั่งเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพได้ราว 3 ปี ก็เกิดการรัฐประหารเมื่อ 6 ตุลาคม 2519 การปิดปากหนังสือพิมพ์ไม่ให้เสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์คณะรัฐประหาร ปิดหูปิดตาประชาชนไม่ให้รับรู้ก็หวนคืนกลับมาอีกครั้งโดยคณะปฏิรูปการปกครอง ได้ออกคำสั่ง ปร.42 กว่าจะยกเลิก ปร. 42 ด้วยการออกเป็นพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่ง ปร. 42 เวลาที่ล่วงผ่านมานาน 14 ปี

เวลาออกคำสั่ง หรือประกาศคณะปฏิวัติ กระทำได้ง่ายดายเพียงแค่หัวหน้าคณะรัฐประหารลงนามในกระดาษ แต่เวลาจะยกเลิกกลับยากเย็นแสนเข็ญ

ตลอด 14 ปี (พ.ศ. 2519 – 2533) ภายใต้คำสั่ง ปร.42 ส่งผลให้นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ และองค์กรหนังสือพิมพ์ องค์กรภาคส่วนต่าง ๆ รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งเผด็จการที่ลิดรอนเสรีภาพหนังสือพิมพ์

จุดเปลี่ยนสำคัญของโลกหนังสือพิมพ์ และนิตยสารเริ่มเข้าสู่ยุคธุรกิจหนังสือพิมพ์ ปี พ.ศ. 2535 หลังเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ มีการเลือกตั้ง ส.ส. จิตวิญญาณแห่งการต่อสู้เพื่อเสรีภาพเริ่มเบาบางลง การพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นทุนนิยมกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจหนังสือพิมพ์ นิตยสาร แต่กระนั้น ก็มีเชื่อว่า เจ้าของกิจการและนักข่าว นักหนังสือพิมพ์จะเมินเฉยต่อความรับผิดชอบทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพซึ่งต้องควบคู่เสมือนเงาตามตัวของเสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบ

การปฏิรูปสื่อเพื่อสร้างความเชื่อถือของสังคมปรากฏเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์รวมตัวกันลงสัตยาบันก่อตั้ง

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 สอดรับกับการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีบทบัญญัติว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

4 ปีต่อมา - พ.ศ. 2544 วงการวิทยุและโทรทัศน์ ได้ก่อตั้ง **สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย** ตามมาด้วย **สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย**

ปี พ.ศ. 2552 จุดเปลี่ยนสำคัญอีกครั้งเกิดขึ้นเมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศขยายตัว เว็บไซต์ เป็นช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่เสียสตาคค์ หนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ผืนตัวเองเข้าสู่สื่อออนไลน์

ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา กิจการหนังสือพิมพ์ทุกสำนักซึ่งเป็นสื่อกระดาษผืนตัวเองมาผลิตข่าวสารและรายการผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ไทยรัฐ เว็บไซต์เดลินิวส์ เว็บไซต์มติชน เว็บไซต์เนชั่น ฯลฯ เมื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ ไอแพด ไอโฟน ที่อยู่กับมือสามารถเนรมิตข่าวสารและประโยชน์อื่น ๆ ทำให้หนังสือพิมพ์เริ่มมีคนอ่านน้อยลง ในแง่ธุรกิจต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่รอด แต่บทบาทหน้าที่ เสรีภาพและจริยธรรมก็ยังคงแบกไว้ด้วยความระมัดระวัง

จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวเมื่อเข้าสู่ยุคออนไลน์ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนใหม่ ๆ ก่อเกิด เพื่อก้าวให้ทันยุคโซเชียลมีเดียและตอบสนองความคาดหวังของสังคม เช่น สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ และสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นต้น แต่ละองค์กรต่างมีประมวลจริยธรรมเพื่อกำกับดูแลกันเองให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม ขณะเดียวกัน กสทช. ก็คอยกำกับดูแลการประกอบกิจการของทีวีดิจิทัลที่ให้สัมปทาน

การเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยที่ภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยนแปลงใหม่ กิจการสื่อสารมวลชนเป็นอุตสาหกรรมสื่ออย่างเต็มตัว การแข่งขันทางธุรกิจสื่อเป็นไปอย่างเข้มข้นท่ามกลางเศรษฐกิจประเทศที่ถดถอยตกต่ำมาตั้งแต่เกิดรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 การต่อสู้เพื่อเสรีภาพสื่อค่อย ๆ ลดระดับลง พร้อม ๆ ไปกับเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นสถาบันสาธารณะก็ไม่เหมือนเดิม

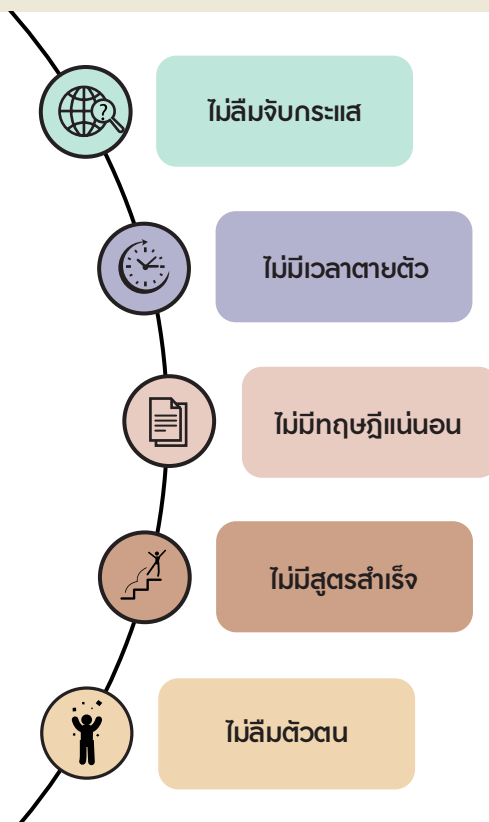
การกำกับดูแล ตรวจสอบกันเองด้วยความสมัครใจในด้านจริยธรรมถูกตั้งคำถามว่า จะเป็นจริงในทางปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน จิตวิญญาณของคนหนังสือพิมพ์ผู้ทรงหน้าที่เคยมีในอดีต เหลือไว้แต่เพียงเรื่องราวให้เล่าขานโดยที่คนรุ่นต่อ ๆ มาไม่ได้ให้ความสนใจที่อยากจะรับรู้และสานต่อ...

หน้าต่างภูมิภาค

"5 ไม่"

แผนรับมือ ที่คนทำสื่อ อยากรอด

การอยู่รอดของสื่อในยุคปัจจุบันเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะบอกกับตัวเองว่า เป็นธุรกิจมากกว่าอุตสาหกรรมในอดีต การหวังที่จะให้เม็ดเงินจากโฆษณาเข้ามาส่งเสริมพัฒนาสื่อมากขึ้น การปรับตัวของสื่อให้เข้ากับยุคคือการ

ปรับบทบาทให้เป็นการตลาดแบบแบรนด์เลฟ (Brand Love คือ ความรักในตราสินค้า) สื่อก็เหมือนผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้ผู้บริโภคเลือกใช้ แต่ข้อดีของธุรกิจสื่อคือ ความสร้างสรรค์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และลูกค้าหรือผู้บริโภคต้องซื้อเสมอตลอดไม่มีวันหมดอายุ แต่เราจะปรับตัวอย่างไร เพราะขณะนี้ธุรกิจสื่อมีจำนวนมากในตลาด การทำให้สื่อของตนเองอยู่เหนือกว่า และให้เป็นผู้ถูกเลือก จะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองแบบไหน?

ดังนั้น "5 ไม่" คือ แผนรับมือที่คนทำสื่ออยากรอด เปรียบเสมือนสายพานที่เป็นแนวคิดของการทำสื่อยุคใหม่ที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง และการมองจากมุมมองของผู้ซื้อและผู้นำเสนอ เพื่อให้สื่อปรับตัวว่าจะต้องไม่มีล้มจับกระแส ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลไม่มีเวลาตายตัว ไม่มีทฤษฎีแน่นอน ไม่มีล้มตัวตน และไม่มีสูตรสำเร็จ โดยเริ่มต้นที่

1. ไม่มีล้มจับกระแส

ขึ้นชื่อว่ากระแสแน่นอนว่าทุกสื่อต้อง

คอยจับจ้องกระแสเพื่อหวังเรตติ้ง (Rating คือ อันดับ) หรือการเข้าถึงของคนจำนวนมาก โดยเชื่อมโยงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ยิ่งสื่อในยุคปัจจุบันต้องปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ สถานการณ์ และกระแสสังคมต่าง ๆ ที่มีหลายช่องทาง แต่สิ่งสำคัญในตอนนี้นั้นกระแสที่พูดถึงนั่นคือน้ำหนักของวอยซ์ (Voice คือ เสียง) ของผู้ใช้โซเชียลมีเดียที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นสื่อต้องจับกระแสไหลไปตามเสียงส่วนใหญ่ โดยปรับมามีบทบาทหน้าที่ในการส่งสารแทน และการนำมาซึ่งความจริง แตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง เพราะการที่สื่อพยายามเอาทัศนคติอุดมคติเข้าไปใส่มากเกินไป อาจทำให้ผู้อ่านหรือผู้บริโภคมองว่าสื่อที่นั่นยึดเหยียด โดยที่ไม่ได้มองว่าสังคมคิดแบบไหน กลายเป็นสื่อตกเป็นเครื่องมือในการเลือกข้าง เลือกฝั่ง

การปรับตัวให้ตามกระแสคือการนำข้อมูลของคนที่คุณคิดเห็นไม่ใช่แค่ด้านทางของข่าวหรือสิ่งที่เป็นตัวจุดกระแส แต่นำเอาคอมเมนต์ (Comment คือ ความคิดเห็น) ของคนในสังคมมาปรับใช้และอ้างถึงว่ามีบุคคลที่คิดเห็นส่วนใหญ่แบบนี้ หรือคิดต่างแบบนี้ จนนำไปสู่การวิเคราะห์แบบมีที่มาที่ไป อย่างเช่น ที่เห็นได้ชัดคือการนำเสนอข่าวเรื่องประเด็นปัญหา ฝุ่น PM

2.5 คุณภาพอากาศในภาคเหนือที่เริ่มส่งสัญญาณเป็นกระแสตั้งแต่เดือนมีนาคม 2566 ถ้าเรามองภาพใหญ่ การตีความจุดประเด็นจะถูกพูดถึงการเมืองการปกครอง ลามไปถึงชาติพันธุ์ จนมาจบที่ประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ การที่ถูกตีความหลากหลายมาจากการเข้าไปจับกระแส และตีความให้เห็นในหลากหลายด้าน แต่ผลลัพธ์นอกจากจะเป็นประเด็นในสังคมอย่างมากแล้ว สิ่งที่สื่อได้กระแสคือสิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาตีแผ่หรือเป็นหลักฐานอีกในอนาคต ว่าสื่อได้มีการพูดถึงมาแล้ว นี่คือการสร้างกระแสต่อเนื่องที่เกิดขึ้น

2. ไม่มีเวลาตายตัว

หมดยุคของไทมิง (Timing คือ การจับเวลา หรือการเลือกเวลาที่เหมาะสมที่สุด) เห็นได้ชัดเจนนกับสื่อที่อยู่เก่าแก่ หรืออยู่กับพื้นที่มานานที่คนรู้จักชัดเจนว่าทำสื่อที่น่าเชื่อถือ คนทำสื่อ 30 ปี แต่กลับเจอยูทูปเบอร์ (Youtuber คือ คนที่สร้างรายได้จากการเป็นครีเอเตอร์บนเว็บไซต์ Youtube.com) หรือเคโอแอล (KOL หรือ Key Opinion Leader คือ ผู้นำทางความคิด ที่มีอิทธิพลในด้านความคิดของผู้ติดตาม) ไปจนถึงอินฟลูเอนเซอร์ (influencer คือ

กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมาย) ที่นำเสนอข่าวเพียงแค่วันเดียว และผู้รับสารสามารถเสพสารจากที่ไหนก็ได้ ใครก็เป็นสื่อได้ ทุกคนมีอาวุธอยู่ในมือ ทำข่าวได้ตลอดเวลา ยิ่งตอบให้เห็นชัดว่า เวลาไม่ได้สำคัญหรือมีรูปแบบที่ตายตัว แต่สิ่งสำคัญนั้นคือ ความถี่ และจังหวะในการนำเสนอ

สื่อในยุคที่ต้องรอด ต้องลิมิตจำกัดของเวลา หมดยุคที่คิดไปเอง วิเคราะห์ไปเองว่าสิ่งที่สื่อแนะนำเสนอจะดัง ควรเก็บเอาไว้ใช้ในเวลาที่เหมาะสมดีกว่า โดยเฉพาะในขณะนี้ที่การปรับตัวของ ‘อัลกอริทึม’ (Algorithm คือ กระบวนการแก้ปัญหาที่สามารถอธิบายออกมาเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน) ในเฟซบุ๊ก (Facebook) อีกหนึ่งแพลตฟอร์มยอดนิยมของหลายสื่อ ที่ทำให้การเข้าถึงลดน้อยลงไปทุกที ยิ่งตอกย้ำว่าเวลาไม่ได้สำคัญมากไปกว่าความถี่และจังหวะในการนำเสนอ

วิธีที่จะอยู่รอดของสื่อคือการหาข้อมูลมาสนับสนุนให้ถูกต้อง นำเสนออย่างรวดเร็วฉับไว ชัดเจนในเนื้อหา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องไม่ใช่การนำเสนอข่าวที่รวดเร็วแต่ไม่มีข้อมูล อย่างเช่น การนำเสนอข่าวจากกรณีที่ คีร์บอร์คคอมพิวเตอร์ ระเบิดใส่หน้านักเรียนชั้น ม. 3 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2565 โดยการนำเสนอมาพร้อมกับความสงสัยจนนำไปสู่ประเด็นการสร้างความขัดแย้งของสังคม สุดท้ายจบที่การเสียชีวิตด้วยอาวุธปืน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือสื่อกลายเป็นตัวตลกของคนในสังคม ที่เปิดประเด็นแบบบิดเบือนจนขาดความน่าเชื่อถือในที่สุด สื่อที่จะอยู่รอดได้ต้องไม่มีเวลาตายตัว ปรับตัวให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ได้รับ สุดท้ายจังหวะจะมาพร้อมกับบทสรุปที่สำคัญจากสื่อ

3. ไม่มีทฤษฎีแน่นอน

ทฤษฎีของสื่อในยุคที่ต้องอยู่รอดถูกปรับเปลี่ยนไป หมดยุคที่เอาคอนเทนต์ (Content คือ เนื้อหา) เป็นใหญ่ การเขียนให้ดี ให้โดนใจ เปิดหัวให้สวย ตัวหนังสือต้องมีจำนวนเท่าไรหรืออาจจะไม่เหมาะสมในยุคนี้แล้ว ทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มักจะอ่านเพียงแค่พาดหัวข่าวแล้วจบ การเอาไปเล่าต่อหรืออาจจะฟังคนมาทั้งวันจากหลากหลายแหล่งข่าว อาจจะถูกจับบทสนทนาอย่างง่ายตายภายใน 5 นาทีเท่านั้น

เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญในการสื่อสารคือการเอาช่องทางสื่อเป็นหลักแล้วเสริมคอนเทนต์ (Content คือ เนื้อหา) ให้เหมาะกับคอนเซ็ปต์ (Concept คือ แนวคิด) เหล่านั้น ถ้ายกตัวอย่างในยุค CO-TOPIA ที่อ้างอิงจาก TCDC (Thailand Creative & Design Center) สรุป Consumer Trend 2023 (Consumer Trend คือ แนวโน้มผู้บริโภค ทั้ง พฤติกรรม ไลฟ์สไตล์ ทักษะคิด หรือมุมมองความคิด ความชอบ ความสนใจของผู้บริโภค) ซึ่ง ยุค CO-TOPIA หมายถึง สถานะที่วันนี้นั้นดีกว่าเมื่อวาน หลังจากอุปสรรคและวิกฤตต่าง ๆ นั้นเริ่มสงบ จะเป็นการเริ่มต้นยุคแห่งการฟื้นฟู เยียวยา และรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ยิ่งเรื่องของสังคมและวัฒนธรรม จะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การปรับและการเอาตัวรอดของสื่อจึงต้องทำคอนเทนต์ (Content คือ เนื้อหา) ให้เหมาะสมกับคนที่เสพสื่อ คนชอบดู Tiktok ชอบดูเพราะอะไร คนแบบไหนดู Youtube เนื้อหา Content แบบไหนเหมาะกับการแค้ฟแล้วเอาไปไว้ใน Spotify สิ่งเหล่านี้จึงไม่มีทฤษฎีที่แน่นอน

มีแต่สื่อแบบไหนที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาอะไรที่เหมาะสม แล้วทำอย่างไรให้คนเข้าถึงเนื้อหาที่เราต้องการนำเสนอมากที่สุด ทำให้ริช (Reach คือ การเข้าถึง) ที่เป็นตัววัดจำนวนคนที่พบเห็นในเนื้อหาของเรามากที่สุด จนนำไปสู่ประเด็นถกเถียงที่

สร้างเอนเกจเมนต์ เรท (Engagement Rate การวัดผลตอบรับจากผู้ชมหรือแฟนเพจที่มีต่อเนื้อหาในโพสต์) ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้อ่านกับเนื้อหาที่นำเสนอออกไป ไม่ว่าจะเป็นการ Like Comment หรือ Share (เช่นชอบในความคิดเห็น หรือแบ่งปัน) สิ่งเหล่านี้ถูกนำมาเป็นทฤษฎีบทใหม่ของสื่อในยุคปัจจุบัน สิ่งที่มีสื่อนี้ต้องรู้แทนอย่างเช่น เบนช์มาร์ค (Benchmark คือ ค่าวัดและเปรียบเทียบความสามารถที่เป็นระดับมาตรฐาน ที่ต้องเท่ากับหรือมากกว่า) ค่าเหล่านี้จะถูกนำมาวัดผลหลังจากเผยแพร่เนื้อหาที่ผ่านมาหลาย ๆ ครั้ง

4. ไม่มีสูตรสำเร็จ

สื่อที่จะประสบความสำเร็จได้ คือ ไม่มีสูตรสำเร็จ การจะอยู่ให้รอดในยุคปัจจุบันคือการกล้าที่จะลองผิดลองถูก กล้าที่จะนำตัวเองเข้าไปอยู่ในทุก ๆ การเปลี่ยนแปลงของโลก เราไม่สามารถรู้ได้ล่วงหน้าว่าสิ่งที่ทำอยู่จะยืนยาวหรือจะหายไปตอนไหน สิ่งสำคัญที่สุดคือการที่สื่อมีบ้านเป็นของตัวเอง นั่นก็คือเว็บไซต์ (Website) ที่เป็นพื้นฐาน ตัวอย่างที่น่าจะเห็นภาพได้ชัดเจนมากที่สุดคือ โซเชียลมีเดียยอดฮิตในยุค 2000 อย่าง ไฮไฟฟ์ (Hi5) ที่เปิดตัวครั้งแรกในปี 2004 เป็นปีเดียวกันกับที่มีเฟซบุ๊ก (Facebook) แต่ ไฮไฟฟ์ดอทคอมก็ค่อย ๆ หายไป การที่สื่อประสบความสำเร็จมีผู้ติดตามในโลกของเฟซบุ๊ก ก็คาดเดาไม่ได้ว่าจะเกิดเหตุการณ์แบบเดียวกับไฮไฟฟ์หรือไม่ เพราะฉะนั้นสื่อต้องไม่ลิมิตสิ่งที่มีมากกว่าที่เรียกว่าบ้านอย่าง เว็บไซต์ (Website) และคิดว่าช่องทางอื่น ๆ ของโซเชียลมีเดียเป็นเหมือนป้ายโฆษณาของร้านตัวเองอีกช่องทางให้คนเข้ามาเที่ยว มาชมบ้านเราให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงไม่มีสูตรสำเร็จของสื่อ เพราะสื่อต้องออกไปหาความสำเร็จของตัวเองในรูปแบบที่ต่างกัน สูตรความสำเร็จของแต่ละสื่อเกิดขึ้นมาจากความล้มเหลวที่ถูกส่งต่อ เป็นวิธีป้องกันให้มีแบบแผนในการรับมือ

สิ่งที่ต้องไม่ลิมิตของสื่อนอกจากการนำเสนอเพื่อสร้างประโยชน์ต่อประชาชนแล้ว การสร้างกิจกรรมเพื่อสังคม หรือที่เรียกกันอย่างไม่ติดปากว่าซีเอสอาร์ (CSR หรือ Corporate Social Responsibility) ก็เป็นอีกส่วนสำคัญเพราะการนำเสนอข่าวของสื่อเมื่อมีคนได้ประโยชน์ก็มีคนเสียประโยชน์แบบหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน แนวคิดการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคม หรือซีเอสอาร์ (CSR) จึงควรนำมาใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจ ซึ่งถือเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบริษัท หรือองค์กรสื่ออีกทางหนึ่ง

5. ไม่ลิมิตตัวตน

ลายเซ็นสำคัญของสื่อที่ทำให้อยู่รอดคือจริยธรรม อุดมการณ์ และไม่ลิมิตตัวตนของตัวเอง เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้สื่อสามารถผลิตคอนเทนต์ (Content คือ เนื้อหา) ได้อย่างต่อเนื่องไม่มีวันตาย ยิ่งในยุคปัจจุบันที่การเลือกเสพสื่อของผู้บริโภคแตกต่างไปจากเดิม ที่คนใกล้ตัวก็กลายเป็นผู้ส่งสารได้ แม้แต่ผู้ฟังเองก็สามารถเป็นสื่อส่งสารต่อไปได้เรื่อย ๆ การมีสื่อให้เลือกเสพหลายช่องทาง ทำให้ยังเป็นโอกาสทองที่ผู้รับสารจะเข้ามาอ่านในช่องทางของเรามากยิ่งขึ้น

ซึ่งข่าวที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในปัจจุบัน ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะหัวเมืองใหญ่ ๆ เสมอไป แต่มักจะกระจายไปตามต่างจังหวัดด้วย จะเห็นได้ว่าสื่อใหญ่ ๆ หรือสื่อหลักของประเทศมักจะมีการนำเอาภาพเหตุการณ์ และข่าวจากช่องทางโซเชียลมีเดียอื่น ๆ มาประกอบ

และนำเสนอเป็นข่าวหลักผ่านช่องทางของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ข่าวเด็ก ๆ ทีมฟุตบอลหมูป่าอคาเดมี 13 คน ที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย หรืออย่างกรณีข่าวของลุงพลในพื้นที่บ้านกกกอกกับประเด็นการฆาตกรรมน้องชมพูวัย 3 ปี จากจังหวัดมุกดาหาร

จะเห็นได้ว่าข่าวเหล่านี้กลายเป็นประเด็นหลักของสังคมซึ่งเกิดขึ้นในต่างจังหวัด และมีแนวโน้มที่สื่อท้องถิ่น หรือสื่อภูมิภาคจะเป็นแหล่งข่าวชั้นดีสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นสิ่งนี้จึงเป็นการตอกย้ำว่าสื่อภูมิภาคมีความสำคัญไม่แพ้กันกับสื่อใหญ่ ๆ หรือสื่อหลักของประเทศ อีกทั้งความเป็นตัวตนของการสื่อสารจากสื่อท้องถิ่นหรือสื่อภูมิภาค และการนำเสนอด้วยภาษาถิ่น ก็จะช่วยเพิ่มพูนเสน่ห์ของเนื้อหาข่าวได้เป็นอย่างดี

ยุคนี้เป็นยุคที่ผู้เสพสื่อไม่ต้องการอ่านอะไรที่ปรุงแต่งมาก แต่การนำเสนอภาพแวนอนอย่างขนาด 16 : 9 และการนำเสนอเป็นแนวตั้งอย่าง Story ที่แตกต่างกันก็ทำให้เกิดความสนใจได้เป็นอย่างมากแล้ว เพราะให้ความรู้สึกที่ต่างกัน มีความเป็นตัวตน มีบุคลิกลักษณะที่ชัดเจน สื่อก็ไม่ต่างจากดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง ที่จะต้องมีรูปแบบเป็นของตนเอง และสื่ออาจกลายเป็นสื่อที่มีแฟนคลับ หรือ แฟนด้อม (fandom ที่มาจากคำว่า fanclub + kingdom) ซึ่งผลตอบรับคือการได้รับการสนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นในอีกทาง

จากมุมมอง และประสบการณ์ของผู้เขียน การที่ไม่ลืมนตัวตน และคอนเซ็ปต์ (Concept คือ แนวคิด) หรือวิชัน (Vision คือ วิสัยทัศน์) ขององค์กรอย่างชัดเจน จะเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มเม็ดเงินและส่งเสริมให้สื่ออยู่รอดได้ เป็นสิ่งที่ผู้รับสารผู้อ่าน หรือคนที่พร้อมจะสนับสนุน (ลูกค้า หรือสปอนเซอร์) คาดหวังจากสื่อ นั่นคือสิ่งที่สื่อเป็น (ตัวตน) เป็นการตีความใหม่โดยปราศจากอคติ การหยิบยกเรื่องราวความคิดเห็นสองฝั่งมาพูดในรูปแบบที่เข้าใจง่ายผ่านการกลั่นกรองในรูปแบบเฉพาะตัวของสื่อแต่ละสื่อ เห็นได้ว่าข่าวเดียวกันแต่เขียนไม่เหมือนกัน สำนักข่าวเล่นแบบเดียวกัน แต่สื่อพับลิชเชอร์ (Publisher คือ บริษัทสำนักข่าว สื่อ ซึ่งเป็นผู้ให้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ผ่านช่องทางสื่อสารของตนเอง) นำมาปรับใช้ให้เหมาะกับผู้

ติดตามของตัวเองเหมือนเล่าข่าวให้เพื่อน ให้ญาติฟัง กลับได้ยอดติดตาม ยอดอ่านมากกว่าเป็นหลายเท่า และรูปแบบเหล่านี้คือที่ยากรอดจำเป็นจะต้องมี เพราะคือทางเลือกสำคัญที่ทำให้ผู้สนับสนุน (ลูกค้า หรือสปอนเซอร์) ต้องการให้สื่อสาร เพราะผู้ติดตามที่มีคุณภาพมักจะมาพร้อมกับสื่อที่ไม่ลืมนตัวตน

สุดท้ายสื่อจะอยู่รอดหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นสื่อหน้าเก่า หรือหน้าใหม่ ก็ต้องอยู่ที่การวางแผนกลยุทธ์ สิ่งที่ไม่เคยใช้ก็ต้องนำมาให้ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือการวัดค่าอัลกอริทึมต่าง ๆ (Algorithm คือ กระบวนการแก้ปัญหาที่สามารถอธิบายออกมาเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน) ของช่องทางโซเชียลมีเดียที่ให้บริการ หากดูได้จากการโพสต์ข้อความ การหมั่นวิเคราะห์บทความที่ได้เผยแพร่ออกไปแล้วสำเร็จมาเป็นตัวชี้วัด การที่สื่อเริ่มที่จะต้องลงทุนในการส่งเสริมโฆษณาให้ชื่อขององค์กรตนเอง เป็นที่รู้จัก การเริ่มให้สังคมมากกว่าการรับ การมองผู้บริโภคเป็นหลักมากกว่าที่ชนะคติของตนเอง การเริ่มตั้งคำถามมากกว่าการแสดงความเห็น ไปจนถึงการเป็นผู้ให้ความชัดเจน สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ต้องการให้เข้าถึงข้อมูลที่เราต้องการสื่อไปหาคนจำนวนมากทั้งสิ้น ดังนั้นหากสื่อในยุคนี้ “อยากรอด” คุณต้องเริ่มทำ “5 ไม่”

อ้างอิง : Trend Talk 2023: CO-TOPIA <https://www.youtube.com/watch?v=-vpfy5uid-Y>

บทความโดย : กันณพงศ์ ก. บัวเกษร Founder สำนักข่าวออนไลน์นครเชียงรายนิวส์และ Business - Group Head MBCS Thailand (Mediabrand Contents Studio)

เรียบเรียงโดย : มนรัตน์ ก.บัวเกษร CEO and Co-Founder สำนักข่าวออนไลน์นครเชียงรายนิวส์ และ CEO G GOOD MEDIA CO., LTD.

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ จัดเวที “อนาคตประเทศไทยหลังเลือกตั้ง” ในโอกาสครบรอบ 26 ปี

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กำหนดจัดงานครบรอบ 26 ปี ในวันที่ 3 - 4 กรกฎาคม 2566 ที่โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยวันจันทร์ที่ 3 กรกฎาคม จัดเวที “อนาคตประเทศไทยหลังเลือกตั้ง” ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัลริเวอร์ นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงาน จากนั้นเป็นการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทิศทางการเมืองไทยในบริบทการมือโลก” โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข “ทิศทางเศรษฐกิจไทย” โดย ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล และ

“ทิศทางสังคมไทย” โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

ส่วนวันอังคารที่ 4 กรกฎาคม ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “กฎหมายจริยธรรมสื่อจำเป็นหรือไม่ในสถานการณ์ปัจจุบัน” โดย นายมานิจ สุขสมจิตร อดีตประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และเวทีเสวนา หัวข้อเดียวกัน โดย นายวสันต์ ภัยพิทกกรรมกรสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายสมชาย แสงการ สมาชิกวุฒิสภา และ รศ.สาวตรี สุขศรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยก่อนหน้านั้นในวันที่ 26 มิถุนายน มีการจัดงานครบรอบ 26 ปี ในส่วนภูมิภาค ที่จังหวัดขอนแก่นด้วย

■...จดหมายเหตุ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ฉบับปิดท้ายปีที่ 26 ก้าวสู่ปีที่ 27 วันที่ 4 ก.ค. 2566 และการเลือกตั้งปี 2566 เมื่อ 14 พ.ค. 2566 ตามที่ทราบผลกันไปแล้ว รายงานความเคลื่อนไหว โดย “สายตรง สภาการสื่อฯ” ■...ก่อนสิ้นปีเก่า 2565 เมื่อหลายองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนได้มีการออกแถลงการณ์คัดค้านการเสนอ “ร่าง พรบ.ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ...” เข้าที่ประชุมร่วม

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมกับสภาองค์กรของผู้บริโภค โคแฟค (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดเสวนา Media Forum ครั้งที่ 18 หัวข้อ “จับไตการเมืองช่วงฝุ่นตลบก่อนเลือกตั้ง : บทบาทสื่อและผู้บริโภคที่ควรร่วมมือกัน” เมื่อวันที่ 16 ก.พ. 2566

ของรัฐสภาก่อนปิดสมัยประชุม สุดท้ายก็เอวังตามความปรารถนาองค์กรสื่อ เพราะสภาเกิดล้มซ้ำซากอีกครั้ง เพราะไม่ครบองค์ประชุม และตกย้ำเมื่อ “พล.อ ประยุทธ์ จันทร์โอชา” นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภาจัดการเลือกตั้งใหม่ปี 2566 ถือว่า พรบ. ฉบับนี้ตกไป ยังไม่รู้ว่าสภาสมัยหน้าใครจะหยิบมาปิดฝุ่นอีกครั้ง คงต้องติดตามกันต่อไป ■... “นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี” ปธ. สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และ “นายมงคล บางประภา” นายกสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ผนึกกำลังกับ “ดร. วิเชียร ชูบโธสง” นายกสภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมจัด 2 กิจกรรมสำคัญที่เป็นผลกระทบสื่อกับทนายความ เรื่องแรกหารือร่วมกันเรื่อง “การเสนอข่าวผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิด ในสื่อสังคมออนไลน์” และจัดเสวนาเรื่อง “สิ่งที่สื่อมวลชนควรทราบเกี่ยวกับมรยาททนายความ” โดยแนะสื่อมวลชนอย่าตกเป็นเครื่องมือทนายความหิวแสง ได้จัดเอา “มรยาทข้อ 17” ห้ามไม่ให้ทนายตั้งโต๊ะแถลงข่าวคดีความ เพื่อออกมาปรามทนายความ ■... เมื่อ “วันนักข่าว 5 มี.ค. 2566” รายการวิทยุ “รู้ทันสื่อกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ” ทางคลื่น Fm.100.5 อสมท. เชิญนักวิชาการและวิชาชีพสื่อสารมวลชน มาให้ความเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อให้รู้เท่าทันสื่อมวลชนที่เสนอ

ข่าวสารสู่สาธารณะเรื่อง “วันนักข่าวสื่อไทยในยุค New Normal” นำโดย “รศ.ดร. วิลาสินี ทิพิธกุล” ผอ.ส.ส.ท. หรือ ThaiPbs. กล่าวว่าสื่อเป็นนักต่อสู้ในทุกรูปแบบ ทั้งการค้นหาความจริง การเป็นปากเสียงให้ประชาชน ต่อสู้เพื่อยืนหยัดในวิชาชีพต้องอยู่ต่อไป อันเป็นจิตวิญญาณกล้าหาญ ผิงอยู่ในคนทำสื่อทุกประเภท ทุกรูปแบบ ที่ผ่านมาสื่อต้องปรับตัวให้ทันกับการทำงานด้วยดิจิทัลมายเซ็ท โดยเฉพาะสื่อกระแสหลักต้องปรับตัวการทำงาน เชื่อว่าขณะนี้สื่อทุกประเภทเป็นดิจิทัลเฟิร์สกันเกือบหมดแล้ว หัวใจที่สำคัญของสื่อคือ เมื่อประชาชนรู้สึกว่าเขาต้องการเช็คข่าวสารแล้ว เขาฟังสื่อเหล่านั้นได้ ■...ด้าน “นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี” ปธ. สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวว่า สภาการสื่อมวลชนฯ ที่ผ่านมาต่างต้องปรับตัวการทำงานเป็นอย่างมาก จากเดิมเป็นสภานักหนังสือพิมพ์ฯ ต้องปรับตัวมาเป็นสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ มีสมาชิกหลากหลายทั้งจากสื่อหนังสือพิมพ์เดิม ขยับตัวไปทำทีวี และเพิ่มสมาชิกใหม่จากทีวี ออนไลน์ ซึ่งไม่เคยทำสื่ออื่นมาก่อน เป็นการปรับตัวขยายขอบเขตการทำงานให้กว้างขวางออกไป และครอบคลุมทุกสื่อ ส่วนการกำกับดูแลกันเองเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนขณะนี้มันน้อยมาก โดยมีเพียงกรณีเดียวที่สภาการฯ มีมติให้ตักเตือนสมาชิกในการนำเสนอข่าว ขณะนี้สภาการสื่อฯ ได้ร่วมมือกับอีก 2 สภาวิชาชีพ คือ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกิจการกระจายเสียง (ประเทศไทย) จึงเป็นการสร้างเครือข่ายรับการร้องเรียนครอบคลุมทุกสื่อ หากประชาชนจะมีการร้องเรียนได้เมื่อมีผลกระทบจากสื่ออื่น ๆ ส่วนแนวปฏิบัติต่างๆ ของสภาการฯ ที่ออกมานั้นถือเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดจริยธรรม อันเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยเหลือสมาชิกได้

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กลสม.) จัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “สื่อมวลชนกับการเสนอข่าวสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม” เมื่อวันที่ 29 มี.ค. 2566

ระดับหนึ่งในการเสนอข่าวสารที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะมีโครงการเปิดช่องทางเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแลจริยธรรมของสื่อมากขึ้น ดังนั้นสื่อวิชาชีพจะต้องปรับบทบาทของตัวเอง โดยเฉพาะเรื่องความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นหนึ่งวิสัยทัศน์ของสภาการสื่อฯ ในการเสนอข่าวสารของสมาชิกให้เป็นที่พึ่งที่หวังเวลาเกิดวิกฤตของสังคมขึ้นมากับประชาชน

ด้าน “**ผศ.ดร.อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์**” หน. ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มองว่าขณะนี้สื่อทำงานหนักมาก แต่สื่อเรายังมีดีเอ็นเอที่เป็นเรื่องค้นคว้าหาความจริง ต่อสู้ เพื่อขุดคุ้ย นำเสนอข่าวสารสู่สาธารณะ ขณะนี้คนยังเชื่ออยู่ว่าใคร ๆ ก็อยากเป็นนักข่าวได้ แต่นักข่าวคุณภาพ นักข่าวพลเมือง หรือผู้ที่ได้รับการอบรมจริง ๆ นั้น จึงเป็นคำถามที่ชวนคิด แต่เรื่องที่สำคัญที่สุดก็คือ ความน่าเชื่อถือ ■... การนำเสนอข่าว วิธีการนำเสนอเนื้อหาข่าว ยุคสื่อหลากหลายสำนักข่าวต่างปรับตัวทุกวิถีทางในสามารถเก็บเกี่ยวฐานจำนวนผู้อ่าน ผู้ดู เปิดกระแสข่าว สร้างรูปแบบการติดตามเนื้อหาของ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ จัดเสวนาเรื่อง “เสริภาพสื่อมวลชนกับกระบวนการยุติธรรม” เมื่อวันที่ 20 เม.ย. 2566

ตนเองให้มากที่สุด ย่อมทำให้เกิดการตกหล่น เกิดการละเมิดต่อกฎหมาย ผิดจริยธรรม แก่ตัวผู้สื่อข่าว กองบรรณาธิการ และสำนักงาน ซึ่งเราในวิชาชีพต่างทราบว่ามีกฎหมายอะไรที่คอยกำกับเส้นเสรีภาพ และการทำหน้าที่ของสื่อ ซึ่งในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ มีแก้ไขปรับปรุง ออกใหม่ มากมาย รวมถึงหน่วยงานที่ดูแลที่มากสังกัด จนทำให้วิถีสื่อข่าว และการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสื่อไทย อยู่ในวังวนกับดักการควบคุม และยังไม่เน้นบูรณาการกฎกระแสดีสรีปเทคโนโลยี ที่แปรเปลี่ยนจนส่งผลให้เจ้าของสื่อ คาดการณ์การลงทุนในการจัดการองค์กรเพื่อพัฒนากิจการให้เติบโต หรือ สร้างสื่อเชิงคุณภาพแก่ผู้บริโภคได้ ■... ในการกำกับดูแลด้วยกันเองของสื่อมวลชน การที่ฝ่ายรัฐ ฝ่ายปกครอง หากจะออกกฎหมาย รัฐต้องให้บทบาทกับ “สื่อมวลชน” ในการทำหน้าที่อย่างชัดเจน ไม่มีการควบคุม จำกัดการทำหน้าที่สื่อมวลชน ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง ต้องยกระดับการทำหน้าที่ให้สมกับที่ฝ่ายนิติบัญญัติให้ช้อยกเว้นแก่หน้าที่ผู้ส่งสาร พร้อมส่งเสริมกระบวนการกำกับดูแลด้วยกันเอง โดยเป็นสื่อมวลชน ผู้ประกอบกิจการสื่อ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีรูปแบบดำเนินการในการดำเนินธุรกิจสื่ออย่างแท้จริง และตรวจสอบการถือครองหุ้นได้ ไม่มีบุคคลจากภาคการเมือง ข้าราชการ ■...ปิดท้ายต้องขอบคุณ กรรมการสภาการสื่อฯ ทั้ง 2 ท่านกับ “**บทบรรณาธิการ**” หน้า 2 ฉบับที่แล้ว “**ดร.พิเชษฐ ดุรงค์โรจน์**” และ “**นายวีรศักดิ์ โชติวานิช**” ฉบับนี้ครับผม พบกันฉบับหน้าสู่ปีที่ 27 ■

ใจถึงใจ

ดาทำกระดาน

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พร้อมคณะร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 43 ปี นสพ. ฐานเศรษฐกิจ นายทีฆัมพร ศรีจันทร์ บก.บท. ให้การต้อนรับ ณ อาคารอินเทอร์เน็ตลิงก์ทาวเวอร์ เมื่อวันที่ 23 ก.พ. 2566

นายพพล รัตนพันธ์ รองเลขาธิการ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ แสดงความยินดีครบรอบ 38 ปี นสพ. สยามกีฬา นายไอรพ เชือบง กรรมการผู้จัดการ บจก. สยามสปอร์ต ซินดิเคท ให้การต้อนรับ ณ สำนักงาน เมื่อวันที่ 8 เม.ย. 2566

น.ส.ชุดิณฉาน ศรีขำ ற்றுญกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และคณะแสดงความยินดีครบรอบ 59 ปี นสพ. เดลินิวส์ โดยมี “นายปารเมศ เทตระกุล” กก.บริหาร นสพ. เดลินิวส์ และเดลินิวส์ออนไลน์ “นายนนท์ รุจิรวงศ์” ผอ. ฝ่ายขายและจัดจำหน่าย ให้การต้อนรับที่สำนักงานถนนวิภาวดีรังสิต เมื่อวันที่ 28 มี.ค. 2566

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ แสดงความยินดีครบรอบ 71 ปี บจก. อสมท นายผาดิยท ใจสว่าง รองกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ สายงานผลิตภัณฑ์ ให้การต้อนรับ ณ อาคารปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 12 เม.ย. 2566

“กัมพูชา” กับเส้นทางสู่การตั้ง สภาการสื่อมวลชน

สมาคมนักข่าวกัมพูชา ในฐานะองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ มุ่งมั่นปกป้องสิทธิเสรีภาพสื่อ เป็นองค์กรวิชาชีพสื่อที่ได้รับการยอมรับและแข่งขันที่สุดแห่งหนึ่งในกัมพูชา พยายามเข้ามาผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจัง ภายหลังจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น เพื่อจะเรียนรู้กรณีศึกษาในประเทศไทย สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ และมูลนิธิไทย จึงได้จัดโครงการศึกษาดูงานสำหรับสื่อมวลชนกัมพูชา : กรณีศึกษาการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนไทย (Cambodian Media’s Visit to Thailand: a focus on media’s self-regulation) ระหว่างวันที่ 31 มีนาคม ถึง 4 เมษายน 2566 ที่ผ่านมา โดยมีตัวแทนสื่อมวลชนจากสื่อชั้นนำจำนวน 7 คน และตัวแทนจากกระทรวงข่าวสาร (Ministry of Information) เข้าร่วม

สื่อมวลชนทั่วโลกกำลังถูกวิจารณ์อย่างหนักถึงความเป็นมืออาชีพในการทำหน้าที่ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อ และเทคโนโลยีที่เข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบริโภคข่าวสารของผู้รับสาร การเข้ามาของสื่อสังคมออนไลน์ แพลตฟอร์มสื่อสารใหม่ ๆ ทำให้พื้นที่สำหรับผู้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเปิดกว้าง คำพูดที่ว่า “ใครก็เป็นนักข่าวได้” ถูกกล่าวอยู่บ่อยครั้ง แต่อาจจะไม่ถูกต้องเสียทีเดียวนัก เมื่อคำว่า “สื่อ” มาคู่กับ “ความน่าเชื่อถือ” ใครก็สามารถเป็นผู้ถ่ายทอดข่าวสารได้ผ่านช่องทางที่มีแต่

สื่อ หรือวิชาชีพสื่อมวลชน การทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ต้องมาพร้อมด้วยความรับผิดชอบ

จากเวที Editor’s Forum ครั้งที่ 19 ที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา จัดโดยสมาคมนักข่าวกัมพูชา (Club of Cambodian Journalists) เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2565 มีผู้คนในแวดวงสื่อมวลชนกว่า 90 คน จาก 60 สื่อเข้าร่วม โดยเป็นการหารือกันอย่างเข้มข้นในประเด็นการยกระดับจริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งโอกาสนี้ นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ได้มีหนังสือถึงที่ประชุมตามธรรมเนียมเช่นทุกครั้ง โดย

ให้ข้อสังเกตว่ามีนักข่าวจำนวนหนึ่งที่ละเมิดจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งเป็นที่คาดหวังในฐานะความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงปัญหาการเผยแพร่ข่าวปลอมที่มาจากสื่อมวลชนเองซึ่งสร้างผลกระทบต่อสังคม การดูหมิ่นยุยงให้เกิดความขัดแย้ง สร้างความแตกแยกในสังคม อันนำมาซึ่งความไม่มั่นคง และความยุ่งเหยิง ซึ่งผลจากข่าวปลอมเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อคุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งการเป็นวิชาชีพ ทำให้ผู้คนเสื่อมศรัทธา ประชาชนสูญเสียความไว้วางใจต่อนักข่าวและวงการสื่อมวลชนในภาพรวม ซึ่งผู้นำกัมพูชาได้มีข้อเสนอแนะให้การประชุม Editor's Forum ครั้งนี้ ได้มีการหารือ และสร้างความคิดเห็นประเด็นความสำคัญ และบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และทำความเข้าใจกระบวนการทำงานของทั้งสองฝ่าย

ในส่วนของการสัมมนาพร้อมสื่อมวลชนไทย-กัมพูชา ซึ่งจัดให้มีขึ้นที่โรงแรมรอยัลริเวอร์ ได้มีการเชิญผู้แทนองค์กรวิชาชีพในประเทศไทยเข้าร่วมอย่างพร้อมเพียง ไม่ว่าจะเป็นสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ สมาคมสภาวิชาชีพกิจการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย) กองทุนสื่อปลอดภัยสร้างสรรค์ ตลอดจนผู้แทนสื่อทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรพัฒนาเอกชน

เทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาของโลกยุคใหม่

โดยคณะมีโอกาสเข้าพบนายณัฐภานุ นพคุณ รองอธิบดีกรมสารนิเทศ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่วันที่เดินทางมาถึงประเทศไทย ซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นความสำคัญ และบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และทำความเข้าใจกระบวนการทำงานของทั้งสองฝ่าย

ในส่วนของการสัมมนาพร้อมสื่อมวลชนไทย-กัมพูชา ซึ่งจัดให้มีขึ้นที่โรงแรมรอยัลริเวอร์ ได้มีการเชิญผู้แทนองค์กรวิชาชีพในประเทศไทยเข้าร่วมอย่างพร้อมเพียง ไม่ว่าจะเป็นสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ สมาคมสภาวิชาชีพกิจการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย) กองทุนสื่อปลอดภัยสร้างสรรค์ ตลอดจนผู้แทนสื่อทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรพัฒนาเอกชน

ผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชาประจำประเทศไทย ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในแวดวงข่าวสารไทย-กัมพูชา ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยพร้อมเพรียง โดยได้รับเกียรติจาก นางกาญจนา ภัทรโชค อธิบดีกรมสารนิเทศ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศกล่าวเปิดการสัมมนา

นายปุຍ เกีย นายกสมาคมนักข่าวกัมพูชา ซึ่งร่วมคณะมาในโครงการนี้กล่าวว่า การมาในครั้งนี้เพื่อจะศึกษาแนวทางกำกับดูแลกันเองของสื่อไทย นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกัมพูชา เพื่อยกระดับมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งปัจจุบันสื่อกัมพูชาเองได้รับเสียงวิจารณ์อย่างมากถึงการทำหน้าที่ที่ไม่เป็นไปตามหลักจริยธรรมวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์เสมือนหนึ่งเป็นสื่อมวลชน ซึ่งปัจจุบันกัมพูชามีประชากรประมาณ 17 ล้านคน มีผู้ถือบัตรสื่อมวลชนที่ออกโดยกระทรวงข่าวสาร รวบรวม 5,000 คน แม้องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในกัมพูชาอย่างสมาคมนักข่าว ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรสื่อที่แข็งแกร่งที่สุด มีสมาชิกกว่า 500 คน จากประมาณ 200 สำนักข่าว จะมีคณะกรรมการจริยธรรม และมีการระบุข้อบังคับจริยธรรมไว้ แต่ก็ยอมรับว่า ด้วยจำนวนผู้ที่ถือบัตรสื่อมวลชน และผู้ที่ทำตัวเสมือนเป็นสื่อมวลชนที่มีจำนวนมาก อาจจะไม่สามารถดูแลเรื่องนี้ได้อย่างทั่วถึง

นอกจากจะได้หารือร่วมกันในการเสวนาวางใหญ่แล้ว ขณะที่ยังมีโอกาสได้เข้าเยี่ยมและพูดคุยกับองค์กรสื่อไทย ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ThaiPBS) หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ จ.เพชรบุรี เพื่อศึกษา กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน และการจัดการประเด็นละเมิด จริยธรรมในองค์กรสื่อเอง

ล่าสุด เมื่อวันที่ 21 เมษายน ที่ผ่านมา สมาคมนักข่าว กัมพูชาได้จัดงาน Discussion Forum on “Strengthening the Ethics of the Journalism Profession” ขึ้นที่ National Institute of Education ในกรุงพนมเปญ เพื่อเป็นการยกระดับความตื่นตัวในประเด็นจริยธรรมสื่อในสังคม สื่อมวลชนกัมพูชา นอกเหนือจากจะได้รับเกียรติจาก H.E. Khieu Kanharith รัฐมนตรีกระทรวงข่าวสาร ราชอาณาจักรกัมพูชา และ แสดงความคิดเห็นแล้ว ยังมีการเชิญสื่อมวลชนอาวุโสจากหลาย ประเทศที่มีประสบการณ์ในด้านกลไกกับดูแลกันเองของสื่อร่วม แบ่งปันประสบการณ์

โดย นายปีเตอร์ สตาร์ร อดีตผู้สื่อข่าว Agence France Presse (เอเอฟพี) มองว่า ยังไม่สายเกินไปสำหรับการจัดตั้งสภา การสื่อมวลชนขึ้นในกัมพูชา และจากประสบการณ์ของเขา สภา การสื่อมวลชนนั้นไม่เพียงทำงานเรื่องจริยธรรมสื่ออย่างเดียว แต่ ยังมีอีกหลายเรื่องในการดูแล ถ้าสังคมสื่อมวลชนกัมพูชาคิดว่า คุ่มค่า ก็น่าจะมีการตั้งขึ้นมา ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้องค์กรสื่อขนาดใหญ่เองก็ควรจะมี Code of Ethics ขององค์กรเอง ซึ่งในกัมพูชายังมีองค์กรสื่อเล็กๆ จำนวนมากก็ อาจจะไม่มียุทธการมาดูแลเรื่องนี้

ขณะที่ นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการ สื่อสารมวลชนแห่งชาติ ที่ได้รับเชิญเข้าร่วมเวทีนี้ในฐานะ สื่อมวลชนผู้มีประสบการณ์ เห็นว่า อาจจะค่อนข้างเข้าไป สักหน่อยแล้วสำหรับกัมพูชาที่จะจัดตั้งสภาการสื่อมวลชน

แต่ก็ยังถือว่าทำได้อยู่ในขณะที่สภาพแวดล้อมของสื่อกำลังพัฒนา ซึ่งแนวปฏิบัติทางจริยธรรมจะเป็นเครื่องช่วยปกป้องเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น สื่อที่มีความรับผิดชอบ เคารพหลัก จริยธรรม ก็จะได้รับ ความเชื่อมั่น เชื่อถือว่าจะ เป็นสื่อที่ให้ข้อมูล ที่ถูกต้อง

ผู้แทนสื่อจากไทยยังกล่าวอีกด้วยว่า สถานการณ์สื่อใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นเช่นเดียวกันทุกประเทศ คือสื่อถูก วิจารณ์เรื่องความเป็นมืออาชีพ จากการละเมิดแนวปฏิบัติหลัก จริยธรรม ซึ่งผู้คนต่างคาดหวังความเป็นมืออาชีพจากสื่อ การมี และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางจริยธรรมเป็นเรื่องจำเป็น แต่ คำถามสำคัญสำหรับสื่อกัมพูชาวันนี้คือใคร หรือหน่วยงานไหนที่ จะเข้ามา มีบทบาทในการกำกับดูแลในส่วนนี้ ก็ยังเป็นเรื่องที่ต้อง ขบคิด และหาคำตอบที่เหมาะสม

แนวปฏิบัติ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

เรื่อง การนำเสนอข่าว ภาพข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง

สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้ง สถานการณ์ความขัดแย้ง ความแตกต่างทางความคิดของประชาชนจำนวนมาก ซึ่งมีความละเอียดอ่อน อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคม ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจของประชาชน รวมถึงอาจนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคมที่มีความเห็นต่างได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบจะรุนแรงและกว้างขวาง เพราะข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นก็จะยังวนเวียนอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้งโดยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความหลากหลาย รอบด้าน เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ต้องยึดหลักความถูกต้องและข้อเท็จจริง ประโยชน์ต่อสาธารณะ ความสมดุลและเป็นธรรม การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การปกปิดและเคารพแหล่งข่าว และการละเว้นอาฆอนินทาและประโศกนินทา รวบรวมถึงกฎหมายเลือกตั้ง ระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยนั้น “สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ” จึงกำหนดให้มีแนวปฏิบัติเรื่อง การนำเสนอข่าว ภาพข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

คำนิยาม

ข้อ ๑ แนวปฏิบัตินี้

“เลือกตั้ง” หมายถึง กระบวนการในการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

“การออกเสียงประชามติ” หมายถึง การขอความเห็นชอบจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายอันอาจกระทบถึงประโยชน์ส่วนได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน โดยวิธีการให้ลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยตรง

“การเมือง” หมายถึง กระบวนการในการทำงาน ตัดสินใจ และการดำเนินการ ในการจัดสรรอำนาจ และทรัพยากรต่างๆในชาติ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน รวมถึงการกำหนด ใช้ และวินิจฉัยกฎหมายอย่างยุติธรรม เพื่อการควบคุมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม

“การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน” หมายถึง กระบวนการในการสำรวจความคิดเห็น ความเชื่อ เจตคติ หรือพฤติกรรมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือการเมืองของสาธารณชน เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็น หรือทำที่ทั่วไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากร มีการซักถามด้วยคำถาม ตลอดจนมีการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล เพื่อให้สาธารณชนทราบถึงการสำรวจนั้น

หมวด ๒ หมวดทั่วไป

ข้อ ๒ การนำเสนอข่าว ภาพข่าว เนื้อหาทั่วไป หรือรายงานเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ หรือความขัดแย้งทางการเมือง ต้องทำอย่างครบถ้วน รอบด้าน และตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำเสนอ

ข้อ ๓ การนำเสนอข่าว ภาพข่าว เนื้อหาทั่วไป การเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ต้องปฏิบัติภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และระเบียบที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งนี้ในการเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต้องไม่นำเสนอให้เกินความจริงทางสถิติและข้อเท็จจริงของการสำรวจความคิดเห็นในสถานการณ์นั้น ๆ

การเผยแพร่ผลการสำรวจต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และอ้างอิงแหล่งที่มา ระเบียบวิธีของการสำรวจข้อมูลของผลการสำรวจให้ชัดเจนทุกครั้งที่มีการรายงาน ต้องไม่จงใจหรือเจตนาให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ หากมีการวิเคราะห์และตีความควรดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนหรือนักวิเคราะห์อิสระที่มีประสบการณ์

ข้อ ๔ สื่อมวลชนต้องแยกการแสดงความคิดเห็น การแสดงทัศนคติ หรืออคติส่วนตัวออกจากรายงานข่าว ภาพข่าว หรือการนำเสนอเนื้อหาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้ง

ข้อ ๕ สื่อมวลชนต้องระมัดระวังการใช้ถ้อยคำที่อาจละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ ความเป็นส่วนตัว และไม่ต้องค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะการประณาม ก่นด่า ข่มขู่ และหลีกเลียงเผยแพร่ถ้อยคำหาเสียงที่รุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย หรือปลุกกระดม โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ การดำเนินรายการสนทนาทางการเมือง หรือการสัมภาษณ์ ตลอดจนการจัดเวทีอภิปรายของผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร่วมรายการ พึงสนับสนุนมุมมองที่หลากหลาย โดยให้ทุกฝ่ายที่ร่วมรายการมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ถูกซักถาม หรือเสนอนโยบายอย่างสมดุล

ข้อ ๗ สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอข่าว ภาพข่าว หรือเนื้อหาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้ง ให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัว เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง หรือเพื่อความได้เปรียบทางการเมือง

ข้อ ๘ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตนและวางตัวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการเลือกตั้งให้เหมาะสมกับบทบาทการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อหลีกเลี่ยงข้อครหาต่อความเป็นกลางในวิชาชีพ

ข้อ ๙ การนำเสนอข่าว ภาพข่าว และเนื้อหาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้ง พึงคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมในพื้นที่สื่อของพรรคการเมืองต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นพรรคขนาดใหญ่หรือเล็ก

ข้อ ๑๐ สื่อมวลชนพึงให้ความสำคัญกับเนื้อหาในเชิงนโยบาย สาระของการหาเสียง ตลอดจนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจใช้สิทธิของผู้มีสิทธิออกเสียง

ข้อ ๑๑ ข่าว เนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น เนื้อหาทั่วไป ตามแนวปฏิบัติฉบับนี้หมายถึง ข่าว เนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น เนื้อหาทั่วไป ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการ สื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

๑๑ เมษายน ๒๕๖๖

โค้งสุดท้าย สื่อกับการเลือกตั้ง ปี 66

แนวปฏิบัติ vs ความเป็นจริง

การเมืองเข้มข้น พื้นที่ข่าวหล้ากมิติ

เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2566 สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมกับสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และ โคแฟค (ประเทศไทย) จัดงานเสวนา Media Forum #19 ในวาระวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก (World Press Freedom Day) หัวข้อ “โค้งสุดท้าย สื่อกับการเลือกตั้ง ปี 66 : แนวปฏิบัติ vs ความเป็นจริง”

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงานว่า สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้ประกาศใช้แนวปฏิบัติเรื่องการนำเสนอข่าว ภาพข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 11 เม.ย. 2566 ทั้งนี้คิดทำตั้งแต่ช่วงยุบสภา แต่กระบวนการร่างใช้เวลา เพราะต้องรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสาระสำคัญจะเน้นที่การนำเสนอข่าวต้องครบถ้วนรอบด้าน ทั้งนี้คณะกรรมการสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ มีความกังวลกับการที่สื่อนำเสนอเนื้อหาจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และพรรคการเมืองใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ว่าสื่อได้ตรวจสอบเนื้อหามาก - น้อยเพียงใด ทั้งยังมีประเด็นการทำหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก ทั้งในส่วนที่มีหลักฐานชัดเจนและที่อาจจะกล่าวหาจนเกินจริง ซึ่งสื่อก็ต้องติดตามตรวจสอบเช่นกัน รวมทั้งการจัดเวทีประชัญวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ของตัวแทนจากแต่ละพรรคการเมือง ซึ่งมีหลายเวทีและประชาชนยังสามารถเข้าไปรับชมย้อนหลังได้ ไปจนถึงการสำรวจความคิดเห็น (โพล) โดยรวมค่อนข้างทำได้ดี แม้หลายโพลจะไม่ได้ทำตามหลักสถิติ เช่น สสำรวจผ่านกลุ่มไลน์ แต่ผู้จัดทำโพลก็พยายามอธิบายวิธีการทำโพลและความน่าเชื่อถือ ไม่ได้นำเสนอแต่ผลอย่างเดียวนอาจบิดเบือนไปจากที่ควรจะเป็น เพราะไม่ได้ทำแบบวิทยาศาสตร์

“วันนี้ที่เชิญแต่ละท่านมา อยากเชิญมาช่วยตรวจการบ้านว่าที่เราทำแนวปฏิบัติออกไป สื่อพี่น้องของเราทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้หรือไม่ - อย่างไร อันนี้เป็นวัตถุประสงค์หลักที่อยากจะรับฟัง แล้วส่วนอื่น ๆ ก็อยากจะฟังความคิดเห็นของท่านทั้งหลาย อาจจะช่วยวิเคราะห์ - วิจัยการทำหน้าที่ของสื่อ เพื่อส่งเสียงสะท้อนไปยังพี่น้องสื่อของเราให้ทำหน้าที่ของตัวเองในฐานะสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้” ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าว

ผศ.ดร.ประกายาวิล ศรีจินดา
วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คุณอติศักดิ์ สิมปรุ่งวัฒนพงศ์
บริษัท เมอร์ (ไทยแลนด์) จำกัด กรุงเทพฯ

คุณยิ่งชีพ อินเจนพานิช
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยกฎหมายมหาชน (LAW)

ศาสตราจารย์ ดร.สิริสุนทร นาคชน อัครเดช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านประธานสภา
คุณโสภัท ห่วงฉวีวัฒนา
คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

ขอเชิญร่วมฟังเสวนา
Media Forum #19

โค้งสุดท้าย
สื่อกับการเลือกตั้ง ปี 66
: แนวปฏิบัติ vs ความเป็นจริง

ในวาระวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก
(World Press Freedom Day)

วันพุธที่ 10 พ.ค. 2566
เวลา 10.00 - 12.00 น.

LIVE
บนสื่อออนไลน์

สามารถร่วมชมผ่านช่องทาง
CoFact ไทยเฟค
Thai Journalists Association
สมาคมผู้สื่อข่าวไทย
Ubon Connect อุบลคอนเนค

ผศ.ดร.ประกายาวิล ศรีจินดา วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขานุการคณะกรรมาธิการแนวปฏิบัติ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เรื่องการนำเสนอข่าว ภาพข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง กล่าวว่า ที่ผ่านมามีการเลือกตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อ ยังไม่เคยมีแนวปฏิบัติเรื่องการรายงานข่าวเรื่องนี้มาก่อน ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีแนวปฏิบัติเรื่องเดียวกันออกมาอาจด้วยเหตุที่ใกล้ถึงวันเลือกตั้ง ทั้งนี้สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เห็นว่า แนวปฏิบัติที่เกิดจากการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ น่าจะมีความชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้ดีกว่าการกำกับดูแลร่วม อีกทั้งปัจจุบันสื่อมีรูปแบบหลากหลายและควบคุมได้ยาก การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนไปในทางเดียวกันก็น่าจะทำให้สถานการณ์ดีขึ้น จึงอยากให้สื่อมวลชนร่วมกันใช้แนวปฏิบัตินี้ ที่ร่างโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งผู้ประกอบวิชาชีพสื่อและนักวิชาการจากภายนอก แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ควรทำและส่วนที่ต้องทำ

“ใน 2 ประเด็นนี้ ไม่ว่าจะเป็ประเด็นที่ควรนำเสนอหรือประเด็นที่ต้องนำเสนอก็ตาม อย่างเช่นการนำเสนอหรือ

เผยแพร่โพล หรือนำเสนอข้อมูลอย่างที่ผ่านมา อาจจะนำเสนอแค่ผล จำนวนอาจจะไม่ครบถ้วนตามหลักวิชาการ เช่น ไม่ได้บอกว่าคุณผลการสำรวจมีความน่าเชื่อถือ หรืออ้างแหล่งข้อมูลของประชากร แต่การรายงานการสำรวจทุกครั้งควรจะชัดเจน เพื่อให้ผู้เห็นผลรู้ว่ามาจากแหล่งประชากรที่หลากหลายหรือน่าเชื่อถือเพียงพอหรือไม่” ผศ.ดร.ประกายกาวิล กล่าว

ศ.ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างการเลือกตั้งปี 2562 กับปี 2566 คือในการเลือกตั้งปี 2562 ขั้วการเมืองทั้ง 2 ฝ่ายมีจำนวนผู้สนับสนุนใกล้เคียงกันวัดจากผลคะแนนเลือกตั้งที่ออกมา แต่การเลือกตั้งปี 2566 กระแสชี้ว่าประชาชนมีแนวโน้มไม่สนับสนุนขั้วการเมืองที่เป็นรัฐบาลปัจจุบันอย่างเห็นได้ชัด นั่นทำให้ดูเหมือนสื่อมวลชนจะขยับไปทางพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายค้านในปัจจุบันมากขึ้น แม้สื่อจะพยายามทำหน้าที่อย่างเป็นกลางด้วยการให้พื้นที่กับพรรคการเมืองทุกขั้วก็ตาม

โดยข้อสังเกตจากการเลือกตั้งปี 2566 มี 4 เรื่อง คือ 1. มีการจัดเวทีดีเบตมากที่สุดในประวัติศาสตร์ เนื่องจากสื่อต้องแข่งขันชิงเรตติ้ง แต่ประเด็นชวนคิดคืออะไรเป็นโจทย์ของการดีเบต สื่ออาจไม่ได้ตั้งคำถามว่าอะไรคือเป้าหมายที่ต้องการ ระหว่างการให้ความรู้และข้อมูลกับประชาชนในแง่นโยบายกับการกระตุ้นความสนใจด้วยเรตติ้งถึงขนาดที่บางสื่อทำเหมือนเกมโชว์หรือตั้งคำถามก่อดราม่า

2. การทำโพล ในอดีตโพลมักมาจากมหาวิทยาลัย แต่การเลือกตั้งครั้งนี้มีโพลมาจากสื่อหลายสำนัก ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดที่สื่อจะทำโพล และทุกสำนักก็ให้ความจริงใจในการเปิดเผยว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างไรบ้าง แต่ข้อสังเกตคือการนำผลโพลไปเสนอข่าวการพาดหัวซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นความตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้กลายเป็นการชูบางพรรคมากเกินไป ซึ่งทั้งสื่อและโพลมีผลโน้มน้าวการตัดสินใจของประชาชนได้ จึงอยากให้ใช้ความระมัดระวัง

3. ความเป็นกลาง เห็นได้ชัดว่าสื่อมีความพยายามอย่างมาก ทั้งการไม่ค่อยพบการสาดโคลนใส่กัน แต่มีการเปิดพื้นที่ให้มาก ซึ่งบางครั้งก็ทราบว่ามีพรรคได้พื้นที่น้อยเพราะไม่ส่งตัวแทนมาร่วมเวทีดีเบต แต่อีกมุมหนึ่งกับการที่สื่อขยับตามกระแสสังคมที่หันไปเชียร์พรรคฝ่ายค้าน ก็ทำให้สามารถมองเห็นการนำเสนอไปในทางนั้น หากตรงกับใจเราก็อาจไม่ได้คิดมาก แต่สิ่งเหล่านี้ก็ต้องทบทวน เห็นจากบางเวทีของสื่อบางสำนัก รู้ได้เลยว่าผู้สมัครจากบางพรรครู้สึกอึดอัด และทราบว่าบางพรรคปฏิเสธไปร่วมรายการจากเหตุเพราะพิธีกรผู้ดำเนินรายการ ทั้งนี้โดยส่วนตัวเชื่อว่าสื่อไม่จำเป็นต้องเป็นกลาง สื่อมีสิทธิ์เลือกเชียร์ได้แต่ต้องชัดเจน แต่ที่เห็นคือสื่อพยายามให้พื้นที่พรรคการเมืองเท่ากันซึ่งก็เป็นสิ่งที่ชื่นชม และคิดว่า ณ วันนี้สื่อไทยพัฒนาขึ้นไปเยอะมาก

4. อยากเห็นสื่อนำเสนอข้อมูลเชิงลึกให้มากขึ้น เช่น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ประสิทธิภาพและความจริงใจในการทำงานของ กกต.

นางสาวสุภิญญา กลางณรงค์ ผู้ร่วมก่อตั้งโคแฟก (ประเทศไทย) และประธานคณะทำงานคุ้มครองผู้บริโภคสื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวว่า การเลือกตั้งทุกครั้งมีมิติใหม่ ๆ เกิดขึ้น อย่างครั้งนี้คือบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ที่มากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อปี 2562 แม้วงเสวนา

วันนี้จะเน้นจับตาบทบาทของสื่อมืออาชีพ แต่ตัวแปรสำคัญอยู่ที่สื่อสังคมออนไลน์ อย่างล่าสุดมีสงครามเรื่องเล่าผ่านคลิปวิดีโอในยูทูบ หรือในฟิลิปปินส์ที่คลิปวิดีโอในดีท็อกมีผลกับการแพ้ - ชนะ การเลือกตั้ง เรื่องนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ต้องดูกันต่อไป

ก่อนหน้านี้นายการวิทยุ “รู้ทันสื่อกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ” ออกอากาศทางคลื่น FM 100.5 อสมท. เมื่อวันเสาร์ที่ 15 เมษายน 2566 ได้พูดคุยเรื่อง “นโยบายประชานิยม สื่อต้องรู้จักแค่ไหน”

นายมงคล บางประภา นายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย กล่าวว่า ยิ่งการเมืองเข้มข้น โอกาสการรับรู้ข้อมูลทางโซเชียลมีเดียกว้างขวางขึ้น สื่อมวลชนก็ต้องรู้กว้างและรู้จักขึ้น สื่อสายการเมืองก็ต้องรู้เรื่องราวของสายเศรษฐกิจ สื่อเศรษฐกิจก็ต้องรู้ทันความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วย จะไปจมเฉพาะสายตัวเองก็ไม่ได้ คือต้องรู้กว้าง ส่วนรู้จัก สื่อสายการเมืองก็ต้องรู้จักลงไปในกติกาเงื่อนไข การเปลี่ยนแปลงที่จะเกี่ยวพันถึงกระบวนการทำงานของพรรคการเมือง และรัฐบาลด้วย

นายนครินทร์ ศรีเลิศ หัวหน้าข่าวเศรษฐกิจนโยบายนหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ กล่าวว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองด้วยนโยบายประชานิยม และรัฐสวัสดิการต่างๆ ที่ต้องใช้งบประมาณมหาศาล ซึ่งถูกหลายภาคส่วนในสังคมตั้งคำถามถึงความเป็นไปได้ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ ล้วนเป็นเรื่องสำคัญที่สื่อมวลชนจำเป็นต้องรู้ลึกแค่ไหน ในการทำหน้าที่สื่อสารให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเข้าใจและรู้ทันนโยบายหาเสียงเหล่านี้ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจที่อาจมีความซับซ้อน.

สรุปผลการเลือกตั้ง ปี 2566 นายอิทธิพร บุญประคอง ปช.กกต. แถลงสรุปผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2566 ว่า ยอดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 52,238,894 คน ผู้มาใช้สิทธิ 39,293,867 คน คิดเป็น 75.22% มากกว่าการเลือกตั้ง ปี 2562 74.87% โดยมีพรรคการเมืองได้ ส.ส. เขต 11 พรรค และ ส.ส. บัญชีรายชื่อรวม 18 พรรค ดังนี้ พรรคก้าวไกล 151 พรรคเพื่อไทย 141 พรรคภูมิใจไทย 70 พรรคพลังประชารัฐ 40 พรรครวมไทยสร้างชาติ 36 พรรคประชาธิปัตย์ 24 พรรคชาติไทยพัฒนา 10 พรรคประชาชาติ 9 พรรคไทยสร้างไทย 6 พรรคชาติไทยพัฒนา 2 พรรคเพื่อไทยรวมพลัง 2 พรรคเสรีรวมไทย 1 พรรคประชาธิปไตยใหม่ 1 พรรคใหม่ 1 พรรคพลังท้องถิ่นไทย 1 พรรคเป็นธรรม 1 พรรคพลังสังคมไทย 1 พรรคครูไทยเพื่อประชาชน 1

กำกับวิชาชีพลีอ

กฎหมายสื่อมวลชน จำเป็นต้องมีหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตรีไว้ ณ วันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้มีการเขียนกำหนดเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน กิจการสื่อมวลชน ใน หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์

หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนด และประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่

สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

ส่งผลให้ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้หยิบยกหลักการ และเหตุผลให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน อิง มาตรา 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จัดทำ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ..... โดยมีบทบัญญัติ 49 มาตรา เสนอเข้าสู่สภานิติบัญญัติ ออกเป็นกฎหมาย

เมื่อวันที่ 7 ก.พ. 66 ได้มีการนำร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนฯ เข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภา

จุดตกเตียง **ต้ม ชลศึก**

'ร่าง พ.ร.บ. จริยธรรมสื่อฯ'

ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

- คุ้มครองเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร
- กำกับดูแลวิชาชีพในการปฏิบัติตามจริยธรรม
- สนับสนุนการรวมกลุ่มกำกับดูแลตนเอง
- รับจดแจ้งองค์กรวิชาชีพสื่อ

สภาฯ มีรายได้จาก

- รัฐบาลจ่ายให้ปีงบประเภติ
- รัฐบาลจัดสรรจากงบประมาณรายจ่าย
- ได้รับการจัดสรรจากภทช.
- จากการดำเนินงานของสภาฯ
- มีผู้ถือสิทธิ์โดยไม่ขัดแย้งกับความเป็นอิสระ

ที่มาคณะกรรมการสภาฯ

- ผู้แทนองค์กรวิชาชีพสื่อ 5 คน
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน
- กรรมการโดยตำแหน่ง

(นจท. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์)

บทเฉพาะกาล 'วาระเริ่มแรกคณะกรรมการสภาฯ'

- อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์และเลขาธิการภทช.
- กรม. แคนคิง ตามที่องค์กรวิชาชีพ 4 องค์กรเสนอ
- ผู้ทรงคุณวุฒิแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญ

ใช้เวลากว่า 6 ชั่วโมง พิจารณาร่างฯ สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ อภิปรายไปในทางที่ไม่เห็นด้วยกับการมีกฎหมายฉบับนี้ ก่อนลงมติว่าที่ประชุมรัฐสภาจะรับหรือไม่รับหลักการ วาระแรก ต้องตรวจสอบองค์ประชุมก่อน ใช้เวลาเกือบหนึ่งชั่วโมงในการ รอสมาชิกวุฒิสภา ในที่สุดก็ไม่สามารถลงมติได้ เนื่องจากสมาชิก ไม่ครบองค์ประชุม 334 คน นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา จึงสั่งปิดประชุม ทำให้ต้องเลื่อนวาระการลงมติ ไปบรรจุในวาระ ปกติต่อไป

ในด้านองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพ และ นักวิชาการ มีข้อคิดเห็น หลากหลายในการเสนอเข้าสู่วาระการประชุมของรัฐสภา เพื่อรับ หลักการเห็นชอบ หรือ การลงมติ แบบเร่งด่วน โดย สภาวิชาชีพ ข่าววิทยุและโทรทัศน์ ออกแถลงการณ์คัดค้านร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริม จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน เหตุข้อข้อหนึ่งที่ องค์กรที่มีอยู่เดิม ซึ่งมีการคัดค้านในหมวด 1 มาตรา 5 ย่อหน้า 5, หมวด 2 สภาวิชาชีพสื่อมวลชน ว่าด้วยมาตรา 6 การจัดตั้ง สภาวิชาชีพสื่อมวลชน, มาตรา 8 (1 - 2) ให้สภาฯ มีรายได้, หมวด 3 คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ว่าด้วยมาตรา 15 กำหนด ให้มีการจัดตั้ง 'สภาวิชาชีพสื่อมวลชน' ขึ้นมาทำหน้าที่กำหนด มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน พร้อมกำกับดูแลการทำงานของ สื่อมวลชนให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรม

ขณะที่สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยออก แถลงการณ์เสนอให้ถอนร่าง พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวฯ ออกจากการ พิจารณาของที่ประชุมร่วมรัฐสภา เพราะร่างกฎหมายนี้ดำเนินการ ร่างและผ่านขั้นตอนยาวนาน ขณะที่บริบทและสังคมสื่อ เปลี่ยนแปลงไปมาก ยังมีเนื้อหาที่อาจไม่เหมาะสมกับยุคสมัย และมี สื่อใหม่ ๆ เกิดขึ้นที่ไม่เข้าใจที่มา หลักคิด และแนวทางของกฎหมาย

ฉบับนี้ สมาคมนักข่าวฯ ได้รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย พบว่า กำลังมีการถกเถียงครั้งใหญ่ในวิชาชีพสื่อมวลชนของฝ่าย ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่มีความกังวลต่อร่าง พ.ร.บ. ในหลาย มาตรา และขาดการมีส่วนร่วมของคนในวิชาชีพสื่อมวลชนอย่าง ที่ทั่วถึง

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในเรื่องสิทธิ เสรีภาพของ สื่อมวลชน ในรัฐธรรมนูญไทย ตั้งแต่ปี 2550 จนมาถึงฉบับปัจจุบัน นายมิชัย ฤชุพันธ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ได้เคยมีการหยิบยกมากล่าวในการปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อกำกับ ดูแลสื่ออย่างไรให้เป็นที่พึงของสังคม เนื่องในงานครบรอบ 21 ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ วันที่ 4 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องประชุมอิศรา อมันตกุล สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่ง ประเทศไทย มีใจความว่า ปัจจุบันโลกเปลี่ยนไป จากอดีตที่เคย กำหนดว่าสื่อมีหน้าที่ให้ข่าวสาร ความคิดเห็น การศึกษาและความ บันเทิง โดยเฉพาะในเรื่องของการให้ข่าวสารและความคิดเห็น พบ ปัญหาว่าถูกบิดเบือน ประกอบกับภายใต้กรอบของสังคมที่อยู่ร่วม กัน จึงทำให้เสรีภาพถูกจำกัด เกิดจากเจ้าของสื่อ บรรณาธิการ ผู้สนับสนุน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องออกกฎหมายเพื่อรวมองค์กรสื่อ เป็นนิติบุคคลที่ชัดเจน เป็นหน่วยงานดูแลสื่อมวลชน จะต้องไม่ให้ กระทบกับความเป็นกลางในการรายงานข่าวและอาจเชิญคนนอก มาเป็นกรรมการบริหาร เพื่อวางจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งหากพบ ความผิดจริยธรรม นิติบุคคลดังกล่าวจะต้องเปิดเผยตัวตน สื่อมวลชน และแจ้งความผิดให้ประชาชนทราบ แต่ต้องมีบท นิรโทษกรรม หากมีเจตนาที่สุจริต ใครก็ไม่สามารถฟ้องร้อง เรียกค่าเสียหายได้ (กรมประชาสัมพันธ์ - ประธานกรรมการร่าง รัฐธรรมนูญ เห็นว่าการกำกับดูแลสื่อ จำเป็นต้องมีกฎหมาย ควบคุม <https://nbtworld.prd.go.th/th/news/detail/WN-POL6107040010008>)

“...องค์กรควบคุมวิชาชีพสื่อสารมวลชนต้องหาทาง รวมกันให้ได้ คุยกันให้ได้ พอได้คร่าว ๆ แล้ว จึงคิดตั้งองค์กร เป็นศูนย์รวม ซึ่งเรื่องนี้จำเป็นต้องออกกฎหมาย ไม่ใช่เพื่อบังคับ ให้ทุกคนเป็นสมาชิก แต่ต้องออกเพื่อตั้งตัวนี้เป็นหลักเป็นฐาน

และสร้างอำนาจบางอย่างให้ โดยไม่กระทบต่อเสรีภาพของการประกอบวิชาชีพ...”

ขณะเดียวกันตอนนี้สื่อมวลชนตระหนักกันว่าถูกมองในแง่ลบมากขึ้นทุกวัน เนื่องจากการให้ข่าวสารและความคิดเห็นหลายกรณีถูกตั้งคำถามว่า ข่าวนั้นเป็นข่าวจริงหรือปณารมณ์เข้าไป (ไทยโพสต์ - ‘มีชัย’เสนอทางออกกำกับดูแลสื่อ หนุนรวมศูนย์กำกับดูแลหน่วยงานทุกสื่อ! <https://www.thaipost.net/main/detail/12734>)

ด้วยสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยีพฤติกรรม ย่อมเกิดความท้าทายในกระบวนการกำกับดูแลทั้งในส่วนของการกำกับดูแลของรัฐบาล การกำกับดูแลด้วยตนเองของสื่อ กลุ่มผู้ประกอบการ หรือ ดำเนินงานธุรกิจสื่อ ผู้ให้บริการสื่อ เจ้าของแพลตฟอร์ม รวมถึงประชาชน ที่ปัจจุบันเป็นทั้งผู้รับข่าวสาร และ ผู้สร้างข่าวสาร ซึ่งต่างมีกรอบแนวคิด รูปแบบที่แตกต่างกันไป ถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติสิทธิเสรีภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิ กระทบต่อสิทธิบุคคลหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

การให้คำนิยามและความหมายของคำว่า “สื่อมวลชน” “องค์กรสื่อมวลชน” “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน” “บทบาทหน้าที่สื่อมวลชน” “จริยธรรมสื่อ” “จรรยาบรรณสื่อ” ..... นักข่าวคือ/หมายถึง ..... ข่าวออนไลน์ คือ/หมายถึง ..... สื่อออนไลน์คือ/หมายถึง ..... นักข่าวผี... สื่อจริง ... สื่อเทียม ... หากตีความ และให้คำอธิบาย ความหมายในคำจำกัดความนั้น ได้มีการบัญญัติสื่อความหมายอย่างสมบูรณ์ต่อการสื่อสาร และการนำไปใช้ในการสร้างกรอบมาตรฐาน หรือเป็นที่ยอมรับในทางวิชาชีพ วิชาการ จนถึงกระบวนการพิจารณาในทางกฎหมาย

ขณะเดียวกันหากไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ องค์กรกลาง องค์กรสื่อที่กำกับดูแลสื่อด้วยตนเอง องค์กรวิชาชีพ หรือ หน่วยงานอิสระที่มีได้อยู่ภายใต้การกำกับโดยอำนาจรัฐ

การควบคุมดูแลสื่อ หรือมีการรวมกลุ่ม รวมตัวเพื่อช่วยเหลือใกล้เคียง บรรเทาปัญหาข้อพิพาท ไม่จำเป็นต้องมี หากเกิดการพิพาท เกิดความเสียหาย มีการกระทำผิด ให้ดำเนินการตามกฎหมายแต่กลุ่มประเภทตามเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้กฎหมาย ตามผลประโยชน์หรือนิติสัมพันธ์ของผู้ทรงสิทธิของกฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์ กฎหมายเศรษฐกิจ ตามสิทธิเสรีภาพของตน ตามกฎบังคับภายใต้การเป็นลูกจ้างแรงงาน ของสถานประกอบการธุรกิจ ตามสถานะบทบาทการเป็นผู้รับหน้าที่เป็นผู้สร้างเนื้อหาสารเพื่อส่งสารผ่านช่องทาง หรือ มีพื้นที่เผยแพร่เนื้อหา ตามวาระตามเจตนาที่พึงต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสาร โดยผู้ที่ทำหน้าที่นั้นต้องมีเอกสารรับรองการทำงานเป็น “สื่อมวลชน” หรือ ไม่จำเป็นต้องมี โดยทุกอย่างเป็นไปตามสิทธิเสรีภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้เฉกเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่สำคัญ รัฐบาลโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หมดวาระลง พ.ร.บ.ฉบับนี้ เสมือนถูกส่งเข้าลิ้นชัก ไปแล้วหรือไม่ หากมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ พ.ร.บ. กำกับวิชาชีพสื่อ จะมีต่อ หรือ ยุติ การออกพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชน หรือ การกำกับดูแลวิชาชีพสื่อ เหมือนกับการยกเลิกแก้ไข กฎหมายในฉบับอื่น ๆ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองอย่างเป็นอิสระ เพื่อนำเสนอข่าวสารด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของจริยธรรม สนับสนุนการใช้สื่อเพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พบเห็นการละเมิดร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ www.presscouncil.or.th หรือ สแกน QR CODE

จัดทำวารสารจดหมายเหตุโดย

คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์

ที่ปรึกษา นายบุตรดา ศรีเลิศชัย, นายดำฤทธิ์ วิริยะกุล, นายสวิชัย บำรุงสุข ประธาน, นางสาวชุตินมชน ศรีขำ รองประธาน, อนุกรรมการ นายก้าวโรจน์ สุதாக์คี, นายชุมพล แก้วแจ่ม, นายณรงค์ สุทธิรักษ์, นางสาวอศินา พรวศิน, ว่าที่ ร.ต. กานต์ เหมสมิติ, นายฐิติชัย อัญญาวัชร, นางสาวรัชฎา ปันตา อนุกรรมการ และเลขานุการ